

375-13
1895

თარგმანი
საქართველო

№ VI

1895

ქუთნალის „ჯეჯილისა“

I ნუცა ლექსი — განდგომისა	3
II მერცხლის ბუდე (თარგმანი) — ნინო ყიფიანისა	5
III ობოლი ლექსი — აკაკისა	17
IV თეთრი ტრედი (თარგმანი) — ის. რ. ლისა	19
V პატარა მარიკოს ნაამბობი (ფრანგულიდან) — ან. წ. — ისა	29
VI ზღაპარი	38
VII პატარა გმირები, პაპას ნაამბობი — ქ. გეგემისა	40
VIII ლოკოკინა — გერმან ვაგნერიდან — მისაკოსი	45
IX გიშერა (ფრანგულიდან) — ან. წ. — ისა	49
X მეფე და ბერი (ფრანგულიდან) — თ —	50
XI ანდაზები, გამოცანები, ხალხური, არითმეტიკული ამოცანა, აკროსტიხი, შარადა და რებუსი.	

ქუთნალი „ჯეჯილი“ 1896 წელს გამოვა ყოველ თვე, ე. ი. ხელის მომწერლები მიიღებენ წლის განმავლობაში 12 წიგნს — ექვსის მაგიურათ და ქუთნალი მხოლოდ ერთი მანეთით მეტი ეღირება. (თბილისში 4 მ. და ქალაქ გარეთ 5 მ.) რედაქციაში მუდმივი თანამშრომლობა იკისრეს: რაჟ. ჯაჯანაშვილმა, ალ. მირიანაშვილმა და ალ. კარსევეანაშვილმა.

ჯ ე ჯ ი ლ ი

ს ა უ მ ა წ ვ ი ლ ო ს ნ ა ხ ა ტ ე ბ ი ა ნ ი

ყ უ რ ნ ა ლ ი

იზარდე, მწვანე ჯეჯილო,
დაპურდი, გახდი ყანაო!...
ი. დ.

№ VI

წელიწადი მეექვსე

თ ბ ი ლ ი ს ი

Дозволено цензурою Тифлисъ, 4-го Декабря 1895 года

ვერ ლამაზი ჩიტუნა
ჩემს ფანჯარაზე დამჯდარა,
შემომყოფურტყულებს რალაცას
მოუსვენარი, ჰატარა.

ხან ფებს ნისკარტით იკორტნის,
თითქო მანიშნებს „მშიაო“,
ხან ჩვენს მაღალ ხეს შეკყურებს
„ტოტი რამ შეურხიაო“.

— მივხვდი, ჩიტუნავ: შენ სწორეთ
ამ ხეზედა გყავს ბარტყები,
შორს ვერ მიკფრინავ, ვერ ტოვებ,
და ჩემს ფანჯარას ახტები.

გინდა იშოვნო საკენკი
შვილების გასაზრდელათა,
მაგრამ ნუ იწყენ, გეთაყვა,
სხვა არა დამრჩა ხელათა, —

აჰა, ეს პური წაიღე,
 აჭამე შენსა შვილებსა
 და ხვალ, დედას მზემ, ბევრს მოგცემ
 პურს, შექარლამას, თხილებსა.

და ნთუცა სარკმელს მიადგა,
 კსურდა გაეღო მარდათა,
 მაგრამ მალხაზმა ჩიტუნამ
 ხისაკენ განავარდა.

მერცხლის ბუდე

მერცხლის ბუდე

შმიდტისა

(რუსულიდან)

I

თის მაღლობზე, წყლის პირას, საზაფხულო სახლი დგას. ამ სახლის კიბე სამი საფეხურით ჩადის ბაღში. ყაერის ქვეშ, ზედ სვეტზე, მერცხლის ძველი ბუდეა. ეს ბუდე დიდი ხნის გაკეთებულია ნისკარტმაგარა ორი მერცხლისაგან, რომელნიც განთქმულნი იყვენ მეტის გამარჯვებით ჭივჭივებზე და გუგულებზე.

შემდეგ ამ ბუდეში ბუდობდენ ხან ერთი ნისკარტმაგარა, ხან მეორე. სხვა მერცხლები ვერა ბედავდენ იმათ ბუდეში დაბინავებას: ყველას ეშინოდა ნისკარტმაგარაანთი, რადგან მათ უმიზეზოთ არ ერქვათ ამისთანა სახელი.

შენიერი აპრილის დილაა, მზე ათბობს დედა-მიწას; თოვლი დნება; აქა-იქ მოჩანს შენიერთა ამწვანებული მინდვრები. უცებ მოფრინდენ მერცხლები, რომლებიც აი ეს არის ახლა დაბრუნდენ უცხო ქვეყნებიდან და ეჩქარებიან თავ-თავისი ბუდის გამართვას. ზოგს მოულოდნელი სტუმრების — ჭივჭივების გამორეკა დასჭირდათ ბუდიდან; ზოგი ჩხუბობდა რომელსამე მამა-პაპეულ ბუდეზე: არა ჩემი ბუდეა — არაჩემიო; ზოგი ჰხედავდა, რომ იმისი ბუდე დაშლილიყო და მწუხარეთ წრიბინებდა. მაგრამ ბედნიერიც ბევრი იყო იმათში, რადგან მათ ბუდეებს გაახლების მეტი არა უნდოდა.

ზემოხსენებულ საზაფხულო სახლის მოაჯირზედაც შემოჯდა ორი მერცხალი: ერთი დიდი, მეორე პატარა. ნისკარტმაგარაანთ ბუდე ახლა ამ დიდს მერცხალს ეკუთვნოდა და როცა გაშინჯა, თავის ამხანაგს უთხრა:

— მე ამ ბუდის იმედი არა მაქვს. აქ არ დავბინავდები.

— რატომ, ძალუა, რატომ არ გინდა დადგე ამ შევნიერ მაგარ ბუდეში? უპასუხა მეორემ, — მაშ თუ აგრეა, მე დამითმეთ.

— არც შენ გირჩევ: აი, ხედავ იმ გამსკდარ ყავარს, სწორეთ ბუდის შესავალში. — როცა წვიმა მოვა და წყალი ჩამოვა, ბუდე დასველდება და დაიშლება.

— არა მგონია, ჩემო კარგო, თქვა უმცროსმა მერცხალმა. — შარშან ჩვენ ამ ბუდეში ვცხოვრობდით და ეს გამსკდარი ყავარიც ჩვენა გეფარაფდა; მზეც პირდაპირ დაგეცქეროდა და წმინდა ჰაერიოაც ესუნთქავდით.

— შენ იცი, უპასუხა ძალუამ, მე კი არ დავიზარებ და ახალ ბუდეს გავიკეთებ.

მერცხლები ერთმანეთს გაშორდნენ: ძალუა გაფრინდა ბუდის-თვინ ახალი ალაგის ამოსარჩევათ და უნცროსმა კი დაიწყო მამა-პაპეული ბუდის გასუფთავება; წმენდავდა ნისკარტიოაც და პატარა გრძელი კლანჭებიანი ფეხებითაც; მიფრინავდა და მოჰქონდა თიხა, ბზე, ჩალა, — ერთი სიტყვით დიდს ფაცაფუცში იყო. აღამოზე სრულებით გაათავა. ორიოდვე მბზინავი ჩალაც ჩაუმატა დასამშვენებლათ. დადვა შორი-ახლო და დაუწყო თავის ნაშრომს ცქერა.

— კარგი ბუდეაო! ჰფიქრობდა, განიერი, ფართო... ისე სწორეთ, სუფთათ და მაგრათ არის გაწყობილი, რომ ტყუილათ კი არ უკვირთ, ამდენ ხანს რომ გასძლო.

გახარებული აფრინდა მამალ-მერცხალთან მისაგებებლათ და უამბო ყველაფერი.

მერცხლის ბუდე

—რატომ შენი ძალუა არ დადგა ამ ბუდეში?

—ისე, რა ვიცი, დაძველებულიაო, საიმედო არ არისო, უკმაყოფილოთ უპასუხა მამალ-მერცხალმა.

II.

სამი კვირის შემდეგ ბუდეში ეწყო ოთხი პაწაწინა ლამაზი კვერცხი და ზედ თავმომწონეთ და ამაყათ იჯდა დედა; მამა კი დაულაღაეთ უზიდავდა ქია-ჭუხასა, რადგან ეგონა რომ, თუ ჩემი ცოლი კარგათ გამაძლარი არ იქნება ვერ გამოჩეკამს თავის პირველ შვილებსაო.

ამავე დროს საზაფხულო სახლში გადმოსახლდა ერთი ოჯახი—დედა, მამა და ორი შვილი: კატო შვიდი წლისა და ვანო თერთმეტი წლისა.

მერცხლები დასცქეროდნენ ბავშვებსა თავისი პატარა სანათურიდან რომლებსი კარიც ის იყო.

—ოხ, ესკი ვერაფრათ მესიამოვნა, რომ აღამიანებთან ასე ახლო ვართ, ამბობდა მამალი, ჰაივანიც—ისეთი დაბალია, რომ ჩვენ ბუდეშიაც კი ჩაიხელებიან.

მამალი მორცხვი იყო და ამიტომაც დაარქვეს—ჩიფჩიფა,—რომელიც მერცხლების ენაზე ნიშნავს—მორცხეს.

—აღამიანისა რათ გეშინიან? მათ რომ ცქერა დაგვიწყონ, ჩვენ რა დაგვაკლდება მითა, უპასუხა დედა-მერცხალმა. გამოიპყო თანჯრიდან დაბზინებული პაწაწინა თავი, უშიშრათ გადაჰხედა მოთამაშე ბავშვებს და ხმა-მალლა დასწყვიელა: გამარჯვება თქვენიო!

—შეხედე ვანო, ყავარ ქვეშ მერცხლის ბუდეა?—სიხარულით უთხრა კატომ თავის ძმას.—მერე რა დაბლანა! მივიდგათ სკამი და ვნახოთ!

—არა, კატო, არა, დაფთხებიან, ეხლა ეგენი კვერცხებზე სხედან.

—კვერცხებზე სხედან? მაშ ბარტყები ეყოლებათ? უპ, რა მიხარიან! დაიწყო კატომ ხტუნაობა. ამ ლაპარაკის გამგონე ჩიფჩიფა ისე შეშინდა რომ ბუდის კუთხეში მიიკრუნჩხა.

—ნუ გეშინიან მეთქი, უთხრა დედალმა, — რომელსაც ფეხმარდას ეძახდენ, — ჩიფჩიფას. — წამკარი და კინალამ კვერცხები დამამტერეეინე. რისა გეშინიან, ეგენი ისეთი კარგი და მხიარული ბავშვები არიან, რომ გულისკეთილი ექნებათ. ჩვენ არას დაგვიშავებენ.

—ნუ ჯავრობ ჩემო ფეხმარდა, საშინლათ შემეშინდება ხოლმე, როცა უცხო ვისმე დაეინახამ. მე თითონ არ მინდა, მაგრამ ფრთები უნებურათ ამიკანკალდება, ფეხები დამიდუნდება და თვალები ამემღვრევა ხოლმე.

ფეხმარდა გაჯავრებული მიბრუნდა იქით და ბავშვებს დაუწყო ცქერა. ის ყოველთვის უჯავრდებოდა თავის მშინშარა ტოლს და თითონ კი გრძნობდა, რომ ნისკარტმაგარაანთ ჩამომავლობისა იყო და არაფრისა არ ეშინოდა.

III.

ბარტყებიც გამოიჩიკენ. ფეხმარდამ დილითვე შეამჩნია, რომ ერთი კვერცხი ნაკრავი იყო. დაადო ყური, მოისმა იქილამ წენარი და ფრთხილი კაკუნი. გულმა სიხარულით დაუწყო ძგერა.

ამ დროს ჩიფჩიფა მოფრინდა. ნისკარტში ჭია ეჭირა.

—მოიცა, მოიცა დაუძახა ტოლმა, ჯერ ჭამის დრო არა მაქვს. ჩვენი ბარტყები ენლავ გამოიჩიკებიან. ჩიფჩიფამ საჩქაროთ გადაყლაპა ჭია და ფრთხილათ ჩაძვრა ბუდეში.

ფეხმარდამ გატეხა პაწაწინა კვერცხი, საიდანაც გამოძვრა ტიტველა ღლაპი. დედამ მაშინვე ფრთა დააფარა თავის პირველ შვილს.

აი, მეორე კვერცხიდანაც მოისმა ნელი კაკუნი; ამასაც უშველა დედამ, მესამეც მალე გამოიჩიკა. მეოთხე კვერცხი კი ჯერ გაუნძრეველათ იდო.

—ეს რა ამბავია? წუხდა დედა და უღონდებოდა გული, — იქნება ვერ დავათბე კარგათ და მომიკვდა?

—ალბათ ავრეა, უპასუხა ჩიფჩიფამ; ეს კვერცხი უნდა გადაეგდოთ.

—არა, ჯერ მოიცადე, შენ პატარა ხანს დაათბე და მე მანამდინ ბარტყებს მოეუფლი. ჩიფჩიფა დააჯდა კვერცხს. ფეხმარდამ ბა-

მერცხლის ბუდე

რტყები თავისი ნისკარტით სულ თითო-თითოთ გაასუფთავა, მეტადრე პირველი ბარტყი, რადგან ის იყო ყველაზე ღონიერი, თვალმარდი და მაგარ ნისკარტიანი.

— ეს ნამდვილათ ნისკარტმაგარაანთ ჩამომავალია, გაიფიქრა დედამ. მერე ის ისევ მეოთხე კვერცხს დააჯდა და ჩიფიფა ჭია-ჭუას მოსატანათ გაგზავნა ბარტყებისთვის.

ფენმარდა იჯდა კვერცხებზე და ელოდა, როდის დაუკაკუნებდა მეოთხე ბარტყი. უცებ გაიგონა კვერცხიდან წყნარი კაკუნი.

— ძლივს არ მეღირსა! გაიფიქრა დედამ და უშველა ნაჭუჭვიდან გამოძრომა.

— ოჰ, შე საწყალო, რა სუსტი რამე ხარ! ესეც გაასუფთავა და დაწვინა.

ჩიფიფაც მოვიდა. ფენმარდამ გამოართვა საჭმელი, დაუდგა, დაუნერწყვა და აჭამა ბარტყებს. ბარტყები აღებდენ დიდრონ ყვითელ პირებსა და ჰყლაპავდენ საჭმელს; მეტადრე უფროსს ძლივს იკაევებდა დედა, ისე ეტანებოდა და ჰკლავდა პირიდან. უმცროსი, დასუსტებული კი არასა ჭამდა. დედა ძალათი უდებდა პირში საჭმელს, მაგრამ ორი-სამი ლუკმის შემდეგ დაილალებოდა და დახუჭავდა თვალებს.

მთელი ეს დღე ამ ნაირს ფაცურში იყვენ: ნაჭუჭვები უნდა გადაეყარათ, მოემზადებინათ ბარტყებისთვის თბილი და რბილი ლოგინი, რამდენჯერმე ეჭმიათ, დეძინებიათ და დაეთბოთ... მეორე დღეს ეს ფაცური ხამათ აღარ ეჩვენათ: დედაც და მამაც შეეჩვიენ თავის საჭმელს. ერთხელ, მინამ ბარტყებს ეძინათ, თავისუფალი დრო ბევრი ჰქონდათ და დაიწყეს ლაპარაკი:

— ახლა რა უნდა დავარქვათ ჩვენს შვილებს? ჰკითხა მამამ:

— აი, მე კადეც მოვიგონე, უბასუხა დედამ: პირველს დავარქვათ „თამამა“, რადგან ძალიან მარდი და თამამია: მეორეს — „ლამაზა“, ერთი შეხედვით მაგის შეწიერს თვალებსა და ფეხებს!! მესამეს „მხიარულა“, მაგანდ მხიარული არც ერთი არ არის, ყველაზე მეტათ ფრთებს ეგ იქნევს და ჭიკჭიკებს; და ჩემს პაწაწინა ნაბოლარა ქალს, — „უღონო“

IV

გავიდა ორი კვირა; ბარტყები ბუმბულით შეიმოსნ და აქა-

იქა ფრთებმაც წვერები გამოჰყვეს. მერე ჭიკჭიკიც დაიწყეს და დედას კარგათ ესმოდა იმათი ლაპარაკი.

ერთხელ ფენმარდას ყავარზე რაღაც ხმაურობა მოესმა. შეინგედა ჩუმათ ჭუჭუტანაში და შიშით ელდა ეცა: ჩამოეყო კატას თავი და აბრიალებდა თვალებს. ფენმარდა თუმცა მამაცი იყო, მაგრამ კატის დაბრიალებულმა თვალებმა, გრძელმა უღვაშებმა და დაღრწნილმა კბილებმა ისე შეაშინეს, რომ სიმამაცე სულ დაეკარგა. ათრთოლდა და საცოდავით დაიწყო წრიბინი. ჩიფჩიფამ მაშინვე გაფრენა დააპირა, ფენმარდას რომ არ შეეყენებინა.

— რომ მიფრინავ, ბარტყები? დაგავიწყდა განა, რომ ამათ ჩვენ უნდა ეუბატრონოთ? რაც უნდა იყოს მე ამათ თავს არ დავანებებ; ის მიჩიფენია რომ მეც ჩემ საყვარელ შვილებთან ჩამყლაპოს ამ საშიშარმა მხეცმა...

კატა ჯერ ჩუმათ ჩაცქეროდა ბუდესა, მერე კი ნელ-ნელა ჩააპარა კლანჭებიანი თათი.

ფენმარდა კანკალით გადაეფარა მძინარე შვილებს, ჩიფჩიფა შიშით მოიხლარბა, დახუჭა თვალები და ცოლის ზურგს უკან მიიკრუნჩხა. კატამ უფრო ღრმით ჩაჰყო თათი და სწვდა ბუდეს... უცებ რაღაც გასკდა, ძველმა თინამ ველარ დაიმაგრა და ბუდე მიწაზე დაეცა. ციციუნა ამას არ ელოდა: ისიც დაფთხა, კუდი ამოიძუა და გაიპარა.

უბედური დედ-მამა ბუდიდან ძლივს გამოძვრენ და ემდურებოდნენ თავის ბედს: თუმცა ბარტყები რბილი ლოგინით ჩამოცვიფდნენ და ცოცხლები დარჩენ მაგრამ რა გამოვიდა? სულ ერთა არ არის? აბა ახლა რა ეუშველოთო? ასე წუხდნენ ორივე მერცხალები; თავს დატრიალებდნენ ბუდეს მიფრინდებოდნენ, მიუტანდნენ ჭიას, და ისევ გაფრინდებოდნენ. ამათ ჭივილ-ჭყივილზე სნვა მერცხალებიც მოფრენილიყვენ და ისინიც დატრიალებდნენ ბუდეს. ასე დაულამდათ.

V

გათენდა. დაიწყო სიარული ხალხმა, მაგრამ ბალახებში ბუდე ვერავინ ვერ დაინახა და ვერცარავინ ბარტყების ჭყიბინი გაიგონა. ბოლოს კატო და ვანოც აღდგნ და მხიარულათ გამოცვიფდნენ აივა-

მერცხლის ბუდე

ნზე. მერცხლები დაიმაღლენ: ფეხმარდა შეჯდა ახლო-მახლო ხის ტოტზე და იქიდან ათვლიერებდა ბეშებს.

კატომ ჩვეულებრივ შეიხედა ბუდისკენ და როცა დაინახა რომ ბუდე აღარ იყო, ერთი ამოიოჯრა და თვალებიდან გადმოცვივდა ცრემლები.

— რა იყო კატო? ჰკითხა ვანომ.

— შეხედე ბუდეს, სადღა არის, აბა რა იქნა?

ვანომაც შეიხედა მაღლა.

— ჩამოვარდებოდა. — გადასწყვიტა ვანომ.

— გესმის ჩანო, ბარტყები სადღაცა ჭკივან! — უცებ წამოიძახა კატომ და დაიწყეს ორივემ ბუდის ძებნა.

— აქ არიან, აქა, — სიხარულით დაიძახა ვანომ, სულ ცოცხლები არიან: ერთი, ორი, სამი...

— ჰო, მაშ სულ არა ყოფილა, — თქვა დაღონებულმა კატომ: სამი კი არა, ოთხი უნდა იყოს; მე დავთვლიდი ხოლმე, როცა თავებს გამოყოფდენ ბუდიდან.

— მოიცა მოეძებნოთ ისიცა, — უთხრა ვანომ, შენ სანამ წადი და ცოტა ბამბა მოიტანე. რომ გავახვიოთ, თორემ შესცივათ.

კატო გაიქცა დედასთან და რამდენსამე წამს შემდეგ ვეებერთელა ბამბის ნაჭერი მოარბევინა.

— უჰ! გაიცინა ვანომ, ეს სამ ბუდესაც ეყოფა!.. აბა შეხედე რა პაწაწები არიან. ამათ მაგ ბამბის ნახევარიც ეყოფათ.

— მეოთხე ბარტყი? — ჰკითხა კატომ.

— არ ვიცი, ჯერ ვერ ვიპოვე, ესენი შეეახვიოთ, აი როგორა კანკალებენ. — შეხვეული ბარტყები კატომ კალთაში ჩაისხა და ფრთხილად დაჯდა.

— იცი, კატო, შენ მაგათ ხელს კი ნუ ახლებ, თორემ დაიხრცებიან, — უთხრა ვანომ, როცა დაინახა რომ კატომ ბამბას გადასწია.

— არა, ვანო ხელს კი არ ვახლებ მაგრამ, მარტო დანახვა მინდოდა.

ვანო ბევრს ეძებდა მეოთხე ბარტყს ბალახებში, მაგრამ ვერ ჰპოულობდა.

— ღმერთო, რა დიდი ცხვირები აქეთ, ვანო, რა ნაირი ყვირთელი პირები, ენაცა ჰქონიათ, ოჰ, თვალები? რა ქუყუნა თვალები აქეთ?!. პაწაწინა ფეხები, მოკლე ფრთები, ჯერ ბოლო არ გაზღიათ...

—ჰო, კარგია, კარგი,— გაუჯავრდა ვანო: ვანოს სწყინდა, რომ მეოთხე ბარტყს ვერა ჰპოულობდა და ეს კი კითხვებით ჩასციებოდა.—ჯერ მოიცადე და მერე გავშინჯოთ, შენი ლაპარაკით ბარტყის ჭყიპინი არ მესმის. აი წელანაც თითქო რალაცა მომესმა; ნეტავი რა იქნა? კატო, იქნება შეგცდა და სამის მეტი არ იყო?

—არა, ვანო, მე კარგათ დავთვალე რომ ოთხი იყო.

უცებ ბალკონის ქვეშედან მოისმა ჭყიპინი.

—აი, აი, ვანო, სადა ჭყიპინებს!!

ვანო გაიქცა იმ ადგილს, ჩაპყო ხელი კაბის ქვეშა და ამოაძვრინა „ულონო“.

—რა პაწაწა ჩიტია, ყველაზე პატარა ესა ყოფილა,— უკვირდით ბავშვებს.

—ამას კი შეხედე, რა ეშმაკია, თითზე მიკბინა, ეს კი რა დაბზენილია. სულ კი სხვა-და-სხვა ნაირები არიან,—დაფიქრებითა თქვა კატომ.

—ჰო, მართალია,— მოკლეთ უთხრა ვანომ; იმას ბევრი ლაპარაკი არ უყვარდა; ახა ახლა მე მომეცი და შენ წადი ბუზი დაიჭირე, ან ჭია რომ ვაჭამოთ.

—შენ იმედი გაქვს რომ გავზდით? ჰო, ვანო? ეხლა ეგენი ჩვენ უნდა გავზარდოთ, განა, მაგათ დედ-მამა არა ჰყავთ, ობლები არიან, არა?!..

—აი, ვნახოთ, შენ ბუზი მოძებნე.

კატომ მარტად მოარბევინა ბუზი. ვანომ ნისკარტთან დაუჭირა ჩიტებს, მაგრამ შეჭმას ვერა ბედავდენ: ადამიანების სიანლოვემ ძალიან დააშინა ისინი. თუმცა ბამბაში ძალიან თბილოდათ, მაგრამ ვინ იცის ბოლოს რა მოუყვიდოდათ? იმათ დედას უფრო მეტათ ეშინოდა: რამდენჯერმე ვადურბინა ჭყივილით ბავშვებს თავზე!

დაჯდა ახლო-მანლო ტოტზე და უცქეროდა ხან ერთი და ხან მეორე მხრიდან: —თავი დაანებეთ ჩემ შევილებს, არ დამიჭყლიტოთ. ოჰ, არ დამიჭყლიტოთ, არ გადაყაროთ, დასხით, ხელს ნუ ახლებთ!..

მაგრამ ბავშვებს არა ესმოდათ რა იმისი და ვერცა ჰხედავდენ, მინამ ისე ახლო არ გაურბინა ბავშვებს, რომ ფრთაც კი მოსდო. ვანო მაშინ მიხვდა:

—ეს ხომ დედაა, რა ახლო დაჭფრინავს, სწორეთ დედაა! რა

მერცხლის ბუდე

კარგი იქნება ბუდე ისე მოუხერხოთ რომ, დედა თითონ აჭმევდეს, თორემ ჯერ პატარები არიან და თავის პირით ვერა ჭამენ.

— მართლა, ვანოჯან, შენი ჭირიმე, როგორმე მოახერხე, კარგი იქნება.

— ჰო, ჰო, დიად, სულ მე და სულ მე, შენ რაღას მიკეთებ? თავ-მოწონებითაც და ხუმრობითაც უთხრა ვანომ. მერე ცოტა სიჩუმის შემდეგ დაიწყო მოაზრება.

— ჯერ ერთი რომ ბუდე ისევ თავის ალაგას უნდა ეკიდოს, მერე, თავისუფლათ უნდა იყოს, მესამე, რომ თბილათ უნდა იყვენ... ა, ა, ა, მოიცა, მოიცა, რა მოვიგონე... გაიქე ჩქარა კატო და შენი კალათა მოარბევიანე, მარწყვი რომ მოგაქვს ხოლმე, ჩავაგოთ ბამბა, შიგ ესენი ჩაესხათ და იქ დავჭიდოთ საცა ბუდე იყო, დედა უთუოთ მოფრინდება.

VI.

ნახევარ საათში ბარტყები ისევ თავის ალაგას იყვენ და ძალიან უკვირდას გადმოსახლება: გადმოეყოთ კისრები და აწყდებოდნ ერთმანეთს ისე რომ, კინაღამ „უღონო“ გაჭყლიტეს. ბაჭშები მიიმაღლენ კუთხეში და ჩუმათ უცქეროდნ.

დედა-მერცხალი ამას ყველასა ჰხედავდა და როცა კალათა დაკიდებული დაინახა, დედას გულმა ვეღარ გაუძლო, ციბრუტივით

დატრიალდა ჰაერში და უცებ დაეშვა კალათაზე, პირში მომზადებული საჭმლით.

— დედა, დედა, დაიჭყიეღეს ბარტყებმა, გვშიან, ჩქარა, ჩქარა... დედამ საჭმელი გაუნაწილა შვილებს და გაფრინდა კიდევ მოსატანათ.

— დაინახე? წასჩურჩულა კატოს გახურებულმა ვანომ.

— სსუ! გაჩუმდი, ისევ მოფრინდა, გააჩუმა კატომ.

— ჰო, ახლა კი აღარა უშავთ რა, — უთხრა ვანომ. წამო ვისაუზმოთ.

დღეში რამდენჯერმე მოირბენდნ ხოლმე ბავშვები და ათვლიერებდნ კალათას. დედა სულ კალათაში იჯდა, ან არა და უზიდავდა საჭმელს: ვანოს მოგონილი ბუდის სანახავათ სხვებიც ბევრი მოდიოდნ და ვანოსაც თავი მოსწონდა.

ერთ საღამოზე ფისუნა კიდევ მიცუნცულდა ყავარზე. კატომ მაშინვე შეამჩნი.

— შეხედე, ვანო, კატა, მგონი, ჩიტებთან მიიპარება?

— ჰხედავ, ამ ეშმაკსა, კიდევ ამას ჩამოუგდია ბუდე, თორემ რათ უნდა ჩამოეარდნილიყო! მაგას თუ არა მოუხერხე-რა... კატა ჯერ მიიმალა, მაგრამ, როცა ვანო წავიდა მეორე მხრიდან მოუარა.

— დახე, ვანო, ისევ ეპარება ბუდესა.

მერცხლის ბუდე

—ახლა კი უთუოთ დავიკერ და ჩამოეახრობო, შეჰყვირა გაჯავრებულმა ვანომ; იმას დააფიქცა, რომ ამ კატასაც ისე უფლიდა და აჰმევედა, როგორც ახლა მერცხლებსა. ჯავრობაზე კატა გაიპარა და ამითი გადარჩა სიკვდილს.

—იცი რა გითხრა, კატო, მოდი ეს კალათა ღამ-ღამე ოთახში შევიტანოთ და დილით ისევე გამოვიტანოთ ხოლმე. ოთახში არ დაინოცებინან და აქ კი კატა, უთუოთ, შეჰკამს.

—მერე, დედა?

—დედას რა უჭირს უმაგათოთ.

„ფენმარდა“ ძალიან შეწუხდა როცა კალათა ოთახში შევიტანეს: მთელი ღამე ძილი არ მოსვლია. ვანომ მამასა თხოვა, რომ კალათა დილით ადრე გაეკიდნა გარეთა და იმანაც აღუსრულა თხოვნა.

მეორე დილით კატამ გამოჩინა ველარ გაბედა. მერე კი ერთი ორჯერ კიდევ მოიციუნსულა, მაგრამ ხალხის ხმაურობამ მალე ამოაძუებინა კული.

VII.

„ფენმარდა“ მალე შეეჩვია ამ ახალ დაწყობილებას, აღარც ვანოსი და კატოსი ეშინოდა. მოუთმენლათ ელო და ხოლმე ყოველ დილით თავის შვილებს და როცა დაინახედა გამოკიდებულს კალათას, სიხარულით დაუწყებდა ჰმევეს. პატარა მერცხლები მხიარულათ დახტოდენ და ფთხილებდენ კალათაში; ასე რომ „ლამაზა“ რამდენჯერმე გადმოაგდეს კალათიდან, მაგრამ „ლამაზას“ არა დაშაფებია რა, რადგან ფრენა იცოდა და ძირს არ დაცემულა.

ერთ დილით კატომ შეამჩნია, რომ ერთი ბარტყი აკლდა.

—ის რაღა იქნა? ვაი თუ კატამ შეჰკამა? წუხნდა კატო, მაგრამ უცებ დაინახა რომ, ბუდეზე მარდათ ჩამოეშვა ახალგაზდა მერცხალი—„თამამა“.

—ვანო, ვანო, ერთი ბარტყი კიდევ დაჰფრინაქს!!.

—რას ამბობ, კატო, მართლა? გაუკვირდა ვანოს.

—მაშა, მაშა, მე თვითონ დავინახე! ერთი შეჰხედე, მეორეც როგორა ცდილობს.

მართლაცა და „ლამაზაც“ ძმას ებაძებოდა, გაშალა ფრთები და აფრინდა ნელ-ნელა.

—მარდათ, მარდათ —ლონიერთ გაშალე ფრთები, უძახდა დედა. „ლამაზას“ გული მოეცა და გაფრინდა მარდათ. ამას მიჰყვა „მხიარულაც“ და დარჩა კალათაში მარტო — „ულონო“.

—ეს საწყალი რატომ აღარ გაფრინდა, ჰკითხა კატომ.

—არ ვიცი, უთუოთ ავით არის, უპასუხა ვანომ.

არა, „ულონო“ კარგათ იყო და ფრთებიც გაეზარდა, მაგრამ თავისი თავი იმდენათ ულონო ეგონა, რომ გაფრინდა ვერა ჰბედავდა. დედა ძალიან უჯავრდებოდა:

—ისწავლე ფრენა, თორემ მალე აცივდება. ჩვენ წავალთ თბილ ქვეყნებში და მაშინ შენ გზაში ძიძაობას ვერაფერს გაგიწევს. სხვებთან ვერ იფრენ, დარჩები შუა გზაზე და სიცილით გაიყინები.

„ულონომ“ როგორც იყო გაჰბედა აფრენა და მერე ძმებზე უკეთ ისწავლა.

VIII

—კატო, შეხედე ცარიელ კალათას! ახლა კი მალე დაგვანებებენ თავს ჩვენი მერცხლები... ეჰ, რა მალე გაირბინა ზაფხულმა; ახლა ისევ შკოლა, სწავლა, მასწავლებლები... ნეტავი შენა, კატო, რომ შინა სწავლობ.

—შენ რომ ამბობ, ვანო, თბილ ქვეყანაში გაფრინდებიან მერცხლებიო, მაშ იმათი კანიკულები იქნება ეგა? სიცილით ჰკითხა კატომ.

—ჰო, მაგრამ, მაგათ უნდა ძალიან ბევრი იფრინონ, ჩვენსავით კი მალე არ მივლენ.

ყმაწვილები ჩუმათა ჩიჩქნიდენ ქვიშასა. დედა მერცხალი კი იჯდა ახლო ტოტზე და იქ ლოცავდა ბავშვებს, რომ შეიღობის გაზღაში უშველეს, მაგრამ ვანოსა და კატოს იმისი მადლობა და ლოცვა არ ესმოდათ.

—ვანო, მერმის რომ კალათა კიდევ დაგვიდოთ, ჩვენი მერცხლები ისევ ჩაჰფრინდებიან შიგა?

—რა ვიცი, აბა ვცადოთ, მამამ აკი თქვა რომ, მერმისაც ამ სახლში ვიცხოვრებო.

სცადეს ბავშვებმა, ან მოფრინდენ ისევ მერცხლები თუ არა, ჩვენ არ ვიცი.

ო ბ ო ლ ი

ო ბ ო ლ ი

(ხალხური)

დედის ტკბილი რძის ჭირიმე!
ძუძუებს ვენაცვალები!!
ვინც მათი გემო არ იცნს
სახვეული აქვს თვალები.

ხელში ჩამიგდო ობოლი
კუდურმა დედი-ნაცვალმა.
დამწყველა ენა-ბოროტმა,
გამალა მისმა მე თვალმა...

ალარც ვიზდები, არც ვკედები
შევეკნესი სხვისა კერასა;
დედის სახელსაც ვერ ვამხელ...
ვაი, ჩემ ბედის-წერასა...

დედას ვეძახი,—მამასა,
ვეძახი მამას,—პაპასა;
არც ერთი პასუხს არ მაძლევს
და იმან გამაკაპასა.

ოჰ, რა ძნელია ობლობა
და უძნელესი — გერობა!..,
დედინაცვალის დედობა!..
მისი მოყვრული — მტერობა!!.

ჭ ე ჯ ი ლ ი

დედის რძე თათლი ყოფილა
და დედინაცვლის ნაღეილა:
დაელიე ყელზე დამადგა...
ძიმწარეთ წამომახველა!..

ისევ დედის რძის ჭირიმე!
ძუძუებს ვენაცვალები!!
ოცნებით მაინც შევეტკბო,
სიცხადით განაწყალები.

აჭაკი

თეთრი ტრედი

(თარგმანი)

ამ უკანასკნელ წლებში ირლანდიაში, ბ-ნ სომმერვილის სოფელსაც განათლების ფერი დაედო. ბატონი სომმერვილი, მუდამ იმასა ცდილობდა, რომ მიწა უფრო მშრომელ და პატიოსანი ადამიანებისთვის მიექირავებინა ხოლმე. მან თავის მამულში ააშენა რამოდენიმე შვენიერი სახლი და გამოაცხადა მთელს იმ არე-მარეში, რომ იმათი დაქირავება შეუძლიათ მხოლოდ უკეთეს მოიჯარადრეთ. ბატონი სომმერვილი იმათ კი არ სთვლიდა უკეთეს მოიჯარადრეთ, ვინც დიდი ქირის მიცემას შეიძლებდა; უნდა თვით კაცი ყოფილიყო რიგიანი ყოფა-ქცევისა და მშვიდი. სხვებს უარს ეუბნებოდა; ერთ მდიდარ მეტრახტირე კოკსს არ მიაქირავა არც ერთი სახლი და ამაზე კოკსმა უთხრა:

— კი ნუ გამიჯაფრდებით და ასე მეგონა უთუოთ მე მომაქირავებდით ავთიაქის გვერდით რომ სახლია, რადგანაც სხვაზე მეტს ქირას მე გაძლევდით, — მე ხუთმეტე ოქრო შემოგაძლიეთ და თქვენ კი ცამეტათ სხვას მიეცითო. — უსაყვედურა კოკსმა სომმერვილს.

— დიახ, სწორეთ აგრე იყოვო, დამშვიდებით უპასუხა ბატონმა სომმერვილმა.

— ნუ გეწყინებათ და არ ვიცი კი, რით დავიმსახურე თქვენი

წყრომა. მთელს ირლანდიაში არ მოიპოვება ისეთი კაცი, რომელსაც თქვენზე მეტს პატივსა ვსცემდე და თქვენზე მეტათ ვემსახურებოდე. ხომ არ მიბრძანებთ ხვალ კორკში გიანლოთ, სადაც გადაჭრილს პასუხს მივიღებ?

— გმადლობთ, მისტერ კოკს, მაგრამ ამ ყამათ კორკში არავითარი საქმე არა მაქვს, უპასუხა ცივათ სომმერვილმა.

— ის მაინც მიბრძანეთ, ვინ დამაბეზღა თქვენს პატიოსნებასთან.

— არავის არ დაუბეზღებინართ, ბატონო კოკს, ხოლო ცხადია, რომ თქვენი ცხვირის პატრონს სმა უნდა უყვარდეს, დალურჯებული თვალის კილოები და დაკაწრული სახე კი ამჟღავნებენ, რომ ჩნუბის ამტენი უნდა ბრძანდებოდეთ.

ზედ შევაკვდები, თუ ვინმე ამ არე-მარეში დამიმტკიცებს, რომ მოჩნუბარი ვარ, ახლავე თქვენს წინაშე შევებმი, ვინც პირველი დასძრავს ამის შესახებ ენას. ესა თქვა და მომუტა მუშტები, თითქოს ეს არის ახლავე სურს დამტკიცოს თავისი სიტყვების სინამდვილეო. სომმერვილმა მხოლოდ გაიღიმა: გავლელ-გამომელელნი კი, რომელნიც ამ ამბის საყურებლად შეჩერებულოყვენ ქუჩაში, გულთანად ხარხარებდნენ. კოკს ახლა კიდევ უფრო უნდოდა, რომ მართალი გამოსულიყო.

— თქვენი საწყენი კი ნუ იქმნება და სრული სიცრუეა, თითქოს მაგარ სასმელებს ვეტანებოდე. აგერ ნახევარი წელიწადი იქმნება რაც პირში არაყიც კი არ ჩამიშვია. მარტო ერთხელ კი დავლიე ჯემი დოლოლთან ერთათ და ჩემდა საუბედუროდ თქვენც იმ საღამოს შეგხვდით. ბაზრობიდან რომ გიანლებოდით შინ.

სომმერვილს არა უპასუხნია რა და ახალი სასტუმროსაკენ მიბრძანდა, რომელშიაც მეშუშე შეშებსა სხამდა.

— როგორც მითხრეს ეს სასტუმრო გაქირავებული არ უნდა გქონდეთ, განაგრძო კოკსმა.— მოიგონეთ, რომ მე დამპირდით შარშან.

— შეუძლებელია... შარშან ფიქრათაც არ მქონია სასტუმროს აშენება, თქვა ბატონ სომმერვილმა.

— უკაცრავათ ნუ ვიქნები და თქვენ ხელს არ გაძლევთ, მაგისი მოგონება, თორემ აი იქ, ჭაობის მახლობლათ აღმითქვით, ბატონი კონნორიც იყო იქ... შეგიძლიათ მას ჰკითხოთ.

— არაფერიც არა მაქვს საკითხავი ვისმესთან, შეუტია ბატონ

სომეგრვილმა: — მე კარგათ მახსოვს, რომ თქვენთვის არაერთადი პირობა არ მომიცია და ფაქრათაც არ მომსგლია თქვენთვის სასტუმროს აშენება.

— მაშ თქვენს პატრონებას არ ნებავეს მე სახლი მომაქარავოს?

— არა. არ მსურს მოიჯარადრეთ მყავდეს თქვენისთანა კაცი, რომელმაც, თუ მეტა არა, ათი ტყუილი მაინც მითხარით ამ ერთ წუთს.

— გმადლობთ! თქვენთან ამიერიდან არაერთადი საქმე არ დამჩენია. კოკსმა ჩამოიფხატა თვალეზზე ქუდი, მოშორდა და წაიფტუტუტა:

— ნახავ, თუ მე შენ ვერ გარდაგიხადა.

მეორე დღეს სომეგრვილი თავისი სახლობით წავიდა ახალი სასტუმროს დასათვალეგრებლათ, რომელიც სრულიათ მოწყობილი და დამთავრებული იყო. გზაში შეხვდა დურგალს; ამან უამბო, რომ წუხელი ღამით ვიღამაც ექესი ფანჯრის შუშა გატეხაო.

— აა! უეჭველათ კოკსი გატეხდა ჯავრის ამოსაყრელათაო, თქვა სომეგრვილმა.

მეზობლებიც, ვინც კოკსის ბოროტ ხასიათს იცნობდა, ყველანი დავთანხმენ სომეგრვილს.

ამ დროს წინ წამოდგა ერთი თორმეტი წლის ბიჭი და მოახსენა.

— მე ბატონი კოკსი არ მომწონს იმიტომ, რომ მუდამ მცემს, როცა მთვრალია, მაგრამ მოვალე ვარ მოგახსენოთ, რომ ეს ბრალდება სიმართლეს არის მოკლებული. წუხელ ღამე კოკსი იყო თავის ბიძაშვილთან ექესის ვერსის მანძილზე, მაშ ფანჯრებს არამც თუ გატეხდა, არც კი ეცოდინება არაფერი.

ბავშვის გულახდილობა ძლიერ მოეწონა სომეგრვილს. როცა სახლის კარები გააღეს, ბავშმა ცნობის მოყვარეობით დაიწყო შიგ ცქერა. შენიშნა ეს სომეგრვილმა და ჰკითხა ხომ არ სურს მას ახალი სასტუმროს დათვალეგრება.

— დიად, ბატონო.

— მაშ წამოდი ჩვენთან.

ყმაწვილმა მხიარულათ აირბინა კიბე; როცა ყველა ოთახები მოიარა, მის სახეს გაკვირვება დავტყო. ბოლოს სახლის აივანზე ავიდა. იქ ზემოთ რაღაც შრიალი მოესმა. შეშინდა და უკან დაიწია; როცა კერში აიხვდა, დაინახა თეთრი ტრედი, რომელიც ქე-

რის ირგვლივ დაუროთხილებდა. შეშინებული ტრედი გაღებულ კარებში გამოფრინდა.

ამ დროს ღურგალი სომმერვილს რალაზედაც დერეფანში ესაუბრებოდა. როცა მან თეთრი ტრედი დაინახა, ლაპარაკი შეწყვიტა და წამოიყვინა:

— აი დამნაშავე, სწორეთ ამ ტრედმა გატენა შუშები, ეკკლეისის ფანჯარასაც წასულ კვირას ვე გატენდა. აი ახლა იატაკზე ზის, დავიჭერ და თავს მოეჭრიო.

— მოიცადეთ! ნუ მოსჭრით თავს ტრედს! დაიყვინა ბავშვმა, რომელიც კიბეზე ჩამორბოდა. — მე გაეტენე ფანჯარა, ბატონო, აი ამ ბურთით გაგიტენეთ ის და აქამდინ-კი არ ვიცოდი, რომ ბურთი აქ გადმოვარდნილა, თორემ უთუოთ გაეამქლაენებდი თუ ღმე. რთი გწამთ თავს ნუ მოჭრით, შეევედრა იგი ღურგალს, რომელსაც კიდევ დავჭირა ტრედი.

— თავს არც ტრედს მოეჭრით და არც შენ, კეთილო ბავშო ანუგეშა სომმერვილმა. — შენივე სხე გემოწმება, რომ მართალს ამბობ, მხოლოდ აგვისენი როგორ მოხდა, რომ შენ არ გცოდნია ისე გაგიტენია ფანჯარა, ან როგორ დარწმუნდი ამაში?

— თუ ინებებთ და ზემოთ ამოზრძანდებით, ყველაფერს დაწვრილებით გაამბობთ.

სომმერვილი გაჰყვა, ბავშვს, რომელმაც ის მიიყვანა გატენილ ფანჯარასთან. ეს ფანჯარა გადაცქეროდა მინდორს, სადაც სოფლის ბიჭები თავს იყრიდნენ სათამაშოთ.

— გუშინ საღამოს, დაიწყო ყმაწვილმა; აი იქ ბურთსა ვთამაშობდით; ერთი ბიჭი არ მიჯერებდა, რომ მე ამ ფანჯარამდინ ბურთის ამოსროლა შემეძლო. ჩვენ დავნაძლევედით. მე ისე მალლა ავისროლე ბურთი, რომ მეგონა სახლს გადავაცილე. ჩემმა მეტოქემ სახლს შემოუბრინა, მაგრამ ბურთი ვერ აპოვა. ამან მასიამოვნა. მაგრამ ისევე მალე დავლონდი, როდესაც გატენილ ფანჯარაში ბურთი დავინახე. აი, ამ გატენილში უნდა შემოფრენილიყო ტრედი, ერთი მისი თეთრი ფრთაც კი დარჩენილა ფანჯრის ჩარჩოში.

— მისი ფრთები ფანჯრის ქვეშაც ბევრი ყრია, თქვა ღურგალმა, და ამიტომ უეჭველია ტრედის გატენილი უნდა იყოს იგი.

— თუ ფანჯარა მე არ გამეტენა, უპასუხა გატაცებით ყმაწვილმა, ისე ტრედს სახლში შემოფრენა არ შეეძლო. მაგრამ ასეა, თუ ისე, შუშების ფასს მე გადავიხდი ნამუშავრიდან. თეთრი ტრედი

კი ეკუთნის ერთს ჩემს მეზობელ დედაბერს, რომელსაც ის ისე უყვარს, რომ მის დასახსნელათ არაფერს არ დაიშურებს.

— კეთილო ბავშო, უთხრა მას სამმეგრეილმა, წაუყვანე ეს ტრედი შენს მეზობელ დედაბერს. შენი გულისთვის მიპატიეებია ყოველივე ზარალი. დედაბერსაც ეგრე უთხარი. ფანჯრებს ჩვენვე ჩავსვამთ და შენი სამუშაო, შენვე დაგრჩება.

— მაგას რათ დარჩება, ჩაერია ლაპარაკში დურგალი. მართალია ეს იღებს სამუშაოს, მაგრამ თავისთვის ერთ გროშსაც არ იტოვებს, ყველას თავის მშობლებს აძლევს. მოხუც მშობლებს სამართლიანათ მოაქვთ თავი ამისთანა შეილით.

— მეც ბედნიერი ვარ, რომ კარგი მშობლები მყავს, — წამოიძახა ყმაწვილმა. წინეთ, როდესაც შეძლება ჰქონდათ, ისინი არ იშურებდნენ ჩემთვის არც შრომას და არც ფულს. ახლაც კი, ამ სიღარიბის დროსაც მზათ არიან ხარჯონ სკოლაში ჩემს აღსაზრდელათ: მეც ვალდებული ვარ დავეხმარო იმათ დუქნის ქარის მიცემაში. მშვიდობით ბატონო, გმადლობ გულ-კეთილობისათვის, ბავშვა თავი დაუტრა სამმეგრეილს და წავიდა.

— სად ცხოვრობს ეს ყმაწვილი და ვინ არიან მისი მშობლები? — იკითხა სამმეგრეილმა. აქ ისინი არ უნდა ცხოვრობდნენ, რატომ მათ შესახებ არაფერი გამიგონია?

— დიდი ხანი არ არის რაც აქეთ ვადმოვიდნენ, მოახსენა დურგალმა. წინათ სხვის მიწაზე ცხოვრობდნენ. ამათი გაღარიბების მიზეზი ის იყო, რომ იჯარის ფასი ვერ გადიხადეს, ამხანაგი გლახა გამოადგათ, რომელმაც ყველაფერი გაფლანგა და ველარ შესძლეს მიწის პატრონისათვის ღალა ეძლიათ. ისედაც ხელმოკლე ადამიანები დაღარიბდნენ, როდესაც თავისაცა და ამხანაგის წილიც მარტო მათ გადიხადეს, გაჰყიდეს საქონელიც და სხვაც, რაც რამ გააჩნდათ, დატოვეს ფერმა და ამ ფულით აქ გააღეს დუქანი. ჩვენს სოფელში ყველას უყვარს ისინი და იმედია ისევ გაკეთდებიან. ეს ბიჭიც ბევრსა შევლის მათ, კარგათაცა წერს და რაც მის წლოვანებას შეეფერება, კარგათაც ანგარიშობს! მე მას დიდი ხანია ვიცნობ და არაოდეს ცუდს ბავშვებთან ნაცნობობა არ ჰქონია, არც ის მახსოვს, რომ უბრალო რამეშიაც სიცრუე ეთქვას.

— მე თქვენ სრულიათ გეთანხმებით, დღევანდელი მისი საქციელი ამტკიცებს თქვენი სიტყვების სიმართლეს.

სამმეგრეილმა გადაწყვიტა დაახლოვებით გაცნობოდა ამ ღარიბ

სახლობას, თვალყური ედევნა იმათ ყოფა-ქცევისათვის იმ განზრახვით, რომ თუ ღირსნი იქმნებოდნენ, შემწეობა აღმოეჩინა მათთვის. ამასობაში ბავშმა მიჰგვარა ტრედი პატრონს.

— რადგანაც სიკვდილს შენ გადაარჩინე, შენტვისეე მიჩუქებია ეს ტრედი, შეილო.

ბავშმა მადლობა უთხრა დედაბერს და ამ დღიდან ტრედი გახდა მის საყვარელ საგნათ. ის მუდამ უყრიდა ეზოში საკენკს, კვებავდა მას და ჩქარა ისე შეიჩვია, რომ ტრედი სამზარეულოშიაც შედიოდა, აჯდებოდა მას მხარზე და ესმოდა მისი დაძახებაც. საღამოობით, რაკი ღუქანს დაკეტავდა, ბავში მოუჯდებოდა წიგნებს, რომლებსაც სოფლის მასწავლებელი აძლევდა. ერთხელ ისეთი წიგნი ჩაიგდო ხელში, საცა ცხოველებისა და ფრინველების აღწერაც იყო. ფრინველთა შორის ძებნა დაუწყო ტრედის ისტორიასა და თავის სასიხარულოთ იპოვნა სრული აღწერა თავისი ტრედის ჯიშისა.

— მე მგონია, შეილო ჩემო, უთხრა ერთხელ მამამ, რომ სკოლის გაკვეთილებს შენტვის უნაყოფოთ არ ჩაუვლია, იმათ შენ შეგაყვარეს წიგნები; ახლა მასწავლებელი აღარც კი გჭირდება, ისეც კარგათ კითხულობ.

მე დიდათ დავალებული ვარ რომ მასწავლეთ წერა-კითხვა, უპასუხა ყმაწვილმა. აი ამ პატარა წიგნში მე რა ვიპოვე. დარწმუნებული ვარ ეს ჩვენ გამოგვადგება. თუ დამიგდებთ ყურს მე თქვენ ვიამბობთ რაშიაც არის საქმე.

მამა ჩამოჯდა იქვე ახლოს და დაუწყო ყურის გდება. ყმაწვილმა უამბო, რომ წიგნში აღწერილია ტრედები, რომელთაც შესწავლილი აქვთ წერილების გადატან-გადმოტანა.

— ჩემი ტრედიც, განაგრძო ყმაწვილმა. სწორედ ამ ჯიშისაა და მინდა შევასწავლო წერილების გადატან-გადმოტანა. ვითომ რაო? თუ სხვებს კი მოუხერხებია, მე რატომ არ შემიძლია გავწერთნა ჩემი ტრედი. ხვალიდანვე შეუდგები საქმეს. ხომ მოგეხსენებათ რომ დიდ ფულს აძლევენ შიკრიკებს, და სიჩქარეში ხომ ვერც ერთი კაცი, ვერც ერთი ცხენი, ტრედს ვერ შეედრება; თქვენ რას იტყვით ამაზე?

— სრულიად გეთანხმები, მიუგო მამამ და ვისურვებ, რომ შენ შენი ტრედი მთელს ირლანდიაში განთქმულ ფოჩტალიონათ გაგხადოს. მაგრამ გთხოვ კი ტრედის გულისათვის ღუქანზე ხელს ნუ აი-

ლებ, ჩემის ფიქრით ვაჭრობას უფრო შეუძლია ჩვენი გამდიდრება, მინამ თეთრს ტრედს.

ყმაწვილი მიჰყვა მამის რჩევას, მაგრამ თავისუფალ დროს მაინც ანდომებდა ტრედის წურთენას. მოთმინებაში და მუყაითობაში გასჭრა: ბავშვა ტრედი ისე გაწრთენა, რომ ერთხელ მახლოებელ ქალაქიდან მამას ამ ტრედის საშუალებით მოაწვდინა ცნობა ხორცის ფასის შესახებ.

— ტრედი ჩემზე ადრე დაბრუნდებო, დაიბარა წასვლის ხანს, შემოფრინდება სამხარეულოს ფანჯარაში და საჭურჭლე შკაფზე დაჯდება. ფრთას ქვეშ ბარათი ექმნება, რომელსაც მებსნით და იქ ამოიკითხავთ ხორცის ფასს.

ტრედმა მართლა მოიტანა ბარათი და მოხუცის სიხარულსაც აღარ ჰქონდა საზღვარი ასეთის გამარჯვების გამო. ის მეზობლებიც-კი, რომლებიც წინათ დაცინოდენ ყმაწვილს ტრედის წვრთნას, ახლა ხშირათ მიმართავდენ მას და თხოვდენ ტრედსა- თეთრი ტრედს ქება მოეფინა სომმერვილის არე-მარეს.

ერთხელ ბაზრობის დროს ბოროტ-გამზრახველთა ბრბომ გადაწყვიტა ბევრი ქურდობის ჩადენა. იმათ თავი მოიყარეს კოკსის დუქანში, იმ კოკსის, რომელიც ამ მოთხრობის დასაწყისში მოვიხსენიეთ. ამ უკანასკნელს ვერ მოენელებინა რომ სომმერვილმა მას უწოდა ლოთი, მოჩხუბარი და არც სასტუმრო მიაჭირა. ფიცი დასდო მისთვის სამაგიერო გადაეხადა.

როცა ბოროტ-გამზრახველნი თათბირში იყვენ, ერთმა იმათა-ნმა შენიშნა, რომ უფროსი ამხანაგი და წინამძღოლი არ მოსულა.

— ის ექვს ვერსტზე არის აქედან, თქვა მეორემ და დიდათ სამწუხაროა, რომ დროზე ვერ შევატყობინებთო.

ლაპარაკი ჩამოვარდა იმის შესახებ, თუ რამდენათ ძნელია შორს მანძილზე ცნობების გადაცემა. ამ დროს კოკსის ცხრამეტის წლის ვაჟს, რომელიც ავაზაკთა ვუნდს ეკუთვნოდა, მოაგონდა თეთრი ტრედი და ყველამ ერთხმით გადაწყვიტა, როგორმე ხელში ჩაეგდოთ ასეთი საჭირო შიკრიკი.

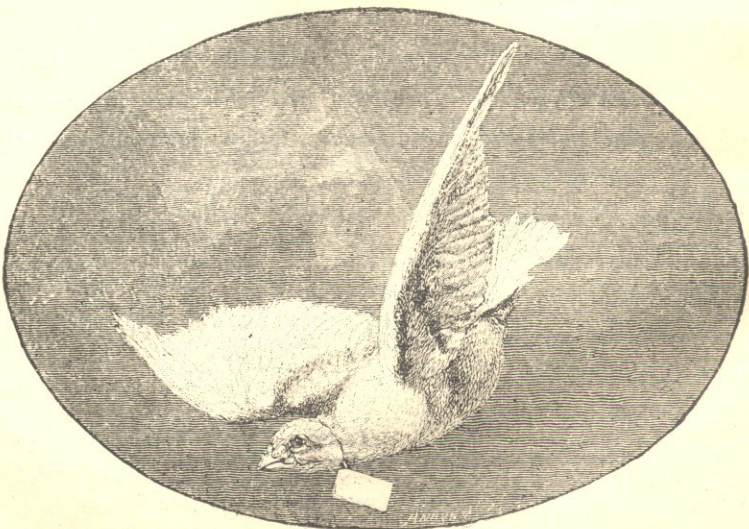
მეორე დღესვე მივიდა ახლოგაზდა კოკსი ტრედის პატრონთან, ჯერ ნება-ყოფლობით თხოვა ტრედი და მერე კი მუქარასაც მიჰმართა, მაგრამ ყმაწვილმა გადაჭრილი უარი უთხრა.

— ასე თუ ისე ტრედი ჩემი იქნებო, უთხრა კოკსმა და განშორდა. რამდენიმე დღის შემდეგ თეთრი ტრედი მართლაც დაიკარ-

გა. ამათ ჩაუარა ყმაწვილს ძებნამ. ტრედის მნახველი არავინ აღმოჩნდა: აგრეთვე უარი თქვა ახალგაზდა კოკსმაც; მაგრამ ის მართალი არ იყო, კოკსმა ტრედი ღამე მოიპარა და დაუყოვნებლივ გაუგზავნა თავის ამხანაგებს, რომელთაც ძლიერ გაუხარდათ ასეთი საშოგარის ხელში ჩაგდება.

თავდაპირველათ ისინი გზავნიდნ ტრედს სომმერვილიდან მოშორებით, ხოლო როცა ფიქრეს რომ მას დაეიწყებოდა წინანდელი ჩვეულებანი და წინანდელი პატრონიც, მაშინ კი სომმერვილის არე-მარეშიაც ბედადენ მის გაგზავნას. მაგრამ ტრედს მეტი მენსიერება აღმოუჩნდა, მინამ ფიქრობდენ. ჩასვეს ის ერთხელ ტომარაში, წაიყვანეს ქ. ბალინაგრაში და იქ გაუშვეს იმ იმედით, რომ ტრედი მიფრინდებოდა კოკსის ბიძაშვილის სახლში, რომელიც სომმერვილის გზაზე იდგა. თუმცა განგებ ამ სახლში მთელი კვირა ყავდათ მტრედი და კარგათაც კვებავდენ, ის მაინც არ დადგა იქ, გაფრინდა თავის პირველ პატრონთან სომმერვილში და ჩვეულებისამებრ ჩამოჯდა სამზარეულოს ფანჯარაზე. ყმაწვილმა რო ეს დაინახა, აღტაცებით გაულო ფანჯარა და შამოუშვა ოთახში.

— შეხედეთ! აი ჩემი თეთრი ტრედი, დაუყვირა მამას, წაიყვან ვან დედასაც ვაჩვენებ.

თეთრი ტრედი

ამ დროს ტრედმა ფრთები გაშალა და ყმაწვილმა შეამჩნია პატარა მოსვრილი ქალაღი, რომელიც მაშინვე შესხნა. თუმცა ბართი ცუღათ იყო დაწერილი, მაგრამ მაინც გაარჩიეს.

აი რა ეწერა შიგ:

„ჩენ რენი ვართ, საღამოს ათ საათზე ეიქმნებით მამაჩემისას, მოვამზადებთ ყვეღაფერს, რაც კი საჭარო იქნება დიდი სახლის გასატებათ. სომმერვილი ამღამ შინ არ იქმნება, ტრედი ხეღაღდინ მანღ დაიტოვეთ.

თქვენი მურტავ კოქს“.

როცა წერილის კითხვა გაათავეს, მამამაცა და შეიღმაც მაშინვე ერთხმათ წამოიძახეს:

— წავიღეთ ბატონ სომმერვიღთან.

ყოვეღივე ღონე იღონეს, რამ ტრედი დაემღათ და არავის დაენახა.

ამ ამბის გაგებისათნავე სომმერვიღმა ყოვეღივე საჭირო ზომა მიიღო, ბოროტ-განმზრახვეღნი შეიპყრეს და დატყვევეს, მეორე დღეს სომმერვიღმა თავასი მხნელი მამა-შეღი დაიბარა და მადღობა განუცხადა, თან ათი ოქრო დაუწყო წინ ყმაწვიღს და უთხრა:

— შენ, უეჭვეღია, გეცოღინება, რამ ათი ოქრო ჰქონღა აღ-თქმული ჯიღღოთ იმას, ვინც დაიჭერღა ქურღს ჯონ-დერმოღს, რომელიც შენის ჩვენებით იქნა დატყერიღი.

— არა, არ ვიცოღი, მიუგო ბეღმა.— იმიტომ კი არ შემიტყობინებათ თქვენთვის რამ ფული მიმეღო, არამეღ სამართღიანათ ვთვღიღი ასეთს საქციეღს.

— სწორეთ ასეა, შეიღო დაემოწმა მამაც.

— თქვენი დიდი მადღიერნი ვართ, მაგრამ ამ ფულებს არ ავიღებთ: არ მინღა ხეღი მივაკარო სისხლის ფასს.

— მე მესმის ჩემო კარგო, რამ ჯაშუშებსა და თქვენისთანა პატიოსან აღმიანთ შორის დიდი განსხვავებაა, თქვა სომმერვიღმა.

— დიღღ, ბატონო, თუმცა ჩენ ღარიბნი ვართ, პატიოსნები მაინც ყოვეღთვის ვიქნებით.

— მჯერა: კადევეც რამ გამდიღრღეთ მაშინაც კი აგრეთი პატიოსნები იქნებოღათ. ამას შემდეგ სომმერვიღი ყმაწვიღს მიუბრუნღა და უთხრა: ძვირფასო მეგობარო, რამდენიმე დღით ვერ დასთმობ ღა ვერ მათხოვებ შენს ტრეღსა?

—სიამოვნებით, ბატონო, მიუგო ყმაწვილმა ღიმილით, და როცა დაბნელდა, მან თავისი საყვარელი ტრედი მემამულეს მიჰგვარა.

რამდენიმე დღის შემდეგ სომმერვილმა მიიწვია მამა—და მისი შვილი.

—როცა იმათ ახალ სასტუმროსთან გაიარეს, დურგალი ჰკიდებდა ტილო ჩამოფარებულ შავს ფიცარს, რომელზედაც სასტუმროს სახელი ეწერა.

—მეგობარო გეთაყვა, აღი კიბეზე და გაასწორე ეს ფიცარი; ეტყობა ბრუნდეთა დგას, უთხრა სომმერვილმა ყმაწვილს.

ბავშმა დაუყონებლივ შეასრულა ბრძანება.

—ახლა კარგათ არის! მხოლოდ გაისარჯე და ტილო ახადე, შეეხედოთ, როგორ უხდება.

ბავშმა ტილო ახადა და იმის თვალებს წარმოუდგა შავს ფიცარზე დახატული თეთრი ტრედი და ქვეშ მსხვილი ასოებით ზედ წარწერა: „ჰონეილ“. (ეს ბავშვის გვარი იყო).

—გაფრთხილდი, არ ჩამოვარდე და არ დაშავედე, უთხრა სომმერვილმა ბავშვს, რომელსაც შეამჩნია მეტის-მეტი მღელღარება. ჩამოდი საჩქაროთ და მიულოცე მამას რომ იგი ამიერიდან ახალის სასტუმროს „თეთრი ტრედის“ პატრონია. მე კი მიეულოცავ, მას, რომ ასეთი შვილი ჰყევნარ.

ის. 6—შვიდი

მარიკოს ნაამბობი

(ფრანგულიდან გადმოღებული).

კატარა მარიკო მოწეილი იჯდა აი-
ვანსე, ეველა წავიდა სასეირნოთ და ეს კი
ძინ უნდა დარჩენილიყო, რადგან ფეხი
იტკინა.

ემაწვილმა უცბათ დანახა მოძვალა
ბიძია. სამი თვე იყო, რაც ბიძია სწავაბნ
წავიდა და ახლა ისევ ბრუნდებოდა. მარი-
კომ დანახა, თუ არა, შორიდანვე შეჰკვივლა.

—ბიძია წავიდენ... მოკვპორდენ...
თავის დღეში ვეღარა ვნახავთ... უჰ, რა

ძნელი ყოფილა განშორება, წასვლა... იმათთვის, რასა-
კვირველია, ვინც რჩება... ვინც მიდის, იმათ სულაც არა

ენაღვლებათრა... არც კი მოიხედავენ, რომ თავიანთ მე-
კობრებს ერთი კიდევ გამოეთხოვონ.

მარკო ისე სხაზა-სხუპით ლაზარაკობდა, რომ ბიძია
ერთ წამს შედგა და ხმა ამოუღებელივ გაბტერებით შეცქე-
როდა. სიტყვა მანც არ გააწვევტინა.

„დედა ჩემი ამბობს,— განაგრძო მარკომ — რომ ჩვენ,
სხვები ჩვენზე მეტათ უნდა გვიყვარდეს... ახლა ისინი რა
მხიარულათ იქნებიან, როდესაც მე ასე, მოწვენილი, ფეხ-
ნატკენი ვზივარ. იმათი მიხეხით... ლამის ვიტრო...
საწუალი ჩვენი „ნაცარა“, საწუალი „მაღსაზა“. ბიძია,
შენ სომ კეთილი ხარ, ხომ მიხვდები ჩემ ნაღველს. მაგ-
რამ შენ ხომ ჯერ არა ფერი იცი, აქ არ დაგვეწარი!..
აგრე დიდი ხანი სად იუავი? ჩვენ ეველანი კარკათა ვართ,
ეს არის ცოტა ფესი ვიტკინე და უნდა გიამბო ეველაფე-
რი, თორემ ახლავე ვიტროებ.

„ხუთმაბათს, რვა კათათვეს, ვაპირებდით სასეირნოთ
წასვლას ვირებით. ის იყო მოკვკვარეს შეკასმული ვირე-
ბი, რომ უეცრათ დაუშვა წვიმამ, მერე რანაირ წვიმამ —
რანაირმა, სწორეთ ნიაღვარი იყო. გვეგონა ეს არი ევე-
ლაფერს წალეკავსო... წარმოიდგინე ბიძია ჩვენი შეწუხე-
ბა... ჩემი და ლიზიკო ტიროდა, მე ისე ვხვნიემოდი და
ვოხრავდი, თითქო ჩვენი მოსიას წისქვილიაო. ჩემი ძმა
ზავლიკა ევიროდა, ბრახობდა, ატეპაუნებდა ფეხებს. ბიძა-
შვილი ვასიკო, კი, რომელც ჩვენი მანუკეშებელია, ახ-
ლაც გვეუბნებოდა:— მოთმინება საჭირო, ეს წვიმა იქნება
ორმოც დღესაც არ გადიდოსო“.

— კაი ქეიფზე კი იქნებოდით, უთხრა ბიძიამ.

„ჩვენ ოთხივე მივაწექით ფანჯარას. ზავლიკამ იმღე-

ნი ატყაზუნა თითები მინაზე, რომ გატყნა. მე კი, წამ-და-
 უწუმი გატყნილში გაყოფდი ხელს, რომ მენახა: კიდევ
 წვიმს თუ გადილო. ამ დროს დავინახეთ ერთი ჩიტუნია,
 რომელიც მალ-მალ მოფრინდებოდა ფანჯრის ძირას. ჩი-
 ტუნები უოველ დღეს სწორეთ ამ ადგილას იფრინდნ თა-
 ვსა ნამცეცების ასაკრეფათ, რადგან ჩვენ სუფრას იქ ბერ-
 ტვაგდენ. ჰავლიკამ ერთბაშით დაიფირო: — კარგი იქნება ეს
 ჩიტუნები რომ დავიჭიროთო.

,,ჩვენ ვეკლას გაგვეხარდა და ერთ სმით შევევირეთ:
 — რა კაი აზრი მოგივიდა თავში, აბა დავიჭიროთ!

,,ჰავლიკა საჩქაროთ გავიდა ოთახიდან, ჰატარა ხანს
 უკან ისევ შემოვიდა და დაუგო ფანჯრის კარეთ კაკანა-
 თი, რომ არ დაგვეფთხო ჩამოვეცალეთ ფანჯარას. დაიწ-
 ვეს სხვა ჩიტუნებმაც მოფრინა მარცვლების ასაკენკათ,
 მაგრამ ვერც ერთს კაკანათი ვერ იჭერდა. მოთმინება კი-
 დეც დავკარგეთ. იმედი აღარ გვექონდა, რომ უეცრათ შე-
 მოგვესმა გულ საკლავი წრიზინი. სულ ჰატარა ჩიტუნია
 კანბულიყო კაკანათში. უთუოთ კანბდულობამ თუ კააბა
 ეს ჩიტუნია მახეში. ის საცოდავით ფართხალებდა და
 ფრთას ფრთასე ჰკრავდა. არ იცოდა თავი როგორ გაენ-
 თავისუფლებია.

,,ჩვენ ჩიტუნია გამოვსენით კაკანათიდან და ჰატარა
 ხანს უკან გამოვჭიმეთ ყაფასში, რომელიც ჰავლიკას
 ეპოვა სადღაც ჩარდასში. ისე გავმსიარულდით, რომ და-
 გვავიწვდა წვიმაც, შეკასმული ვირებიც და სეირნობაც.
 მაშინვე ყაფასში ბლომით მარცვლები დაუყარეთ და წყა-
 ლი ჩაუდგით. ვეკლა გარშემო შემოვეხვიეთ ტუსადს და
 სახელათ ,,ნაცარა“ დავარქვით. საბრალლო ჩიტუნია ყაფა-

ზის კუთხეში მიიკუნტა და როგორც კი მიუახლოვდებო-
 დით, დაწვებინებდა ცახ-ცახს.

„დედამ გვითხრა, რომ ძაღვ მოკვდებო, რადგან ჩი-
 ტუნიებს უყვართ თავისუფლება; მარტოობას ვერ აიტანე-
 ნო და როდესაც მოაშორებენ სოღმე თავიანთ მეგობ-
 რებს ნაღველი გადაიტანსო. — მაშ, მეგობარს ვუძოვით, —
 წამოიძახა ჰავლიკამ.

„ჩვენც მეორეთ დაგაკეთ კაკანათი. სამი დღის ლო-
 დინის შემდეგ შუადღისას მეორე ჩიტიც დავიჭირეთ და
 იმასაც მაშინვე სასელათ დავარქვით „ძალხაზა“, კვეკონა
 რომ თავის სიძალხაზით „ნაცარასაც“ განძინარულებდა,
 მაგრამ მაქინვე იმედი გაკვიმტუუნდა. ამათ ერთმანეთს ისე
 გადახედეს, თითქოს არც კი იამათ ნახვა. — „დავტოვოთ
 მარტონი — თქვა ჰავლიკამ, ჩვენი თუ რცხვენიათ; მოვმორ-
 დეთ და თითონ გაციწობენ ერთმანეთს“.

„მეორე დღესაც ესენი არ მიეკარენ ერთმანეთს- სხვა-
 და-სხვა კუნჭულებში ნაღველიანათ ისხდენ და როდესაც
 „ნაცარა“ მივიდა მარცვლების ასაკენკათ „ძალხაზამ“ ნი-
 სკარტიც ჩაჭკრა. ტუული იმედი იყო, ესენი არ დამეგო-
 ბრდებოდენ.

— „გაუშვით ეკ საცოდავები, სომ ხედავთ რა უბე-
 დურები არიან, — თქვა დედამ.

— „რათ არიან უბედურები, — წამოიძახა ჰავლიკამ, ეა-
 ფაზა შვენიერი აქვთ, საზღო არ აკლიათ, ყოველ დღე
 ახალ დაგლეჯილ ბალახებს ვუკვებთ, ვვავილებით ვამკობთ
 მაგათ ეაფაზას, სხვა რა უნდათ?

— „თავისუფლება უნდათ, — გვითხრა დედამ — ფრენა
 უნდათ და დიდრონი ხეები ბუდეების კასაკეთებლათ.

„რასაკვირველია, დედა მართალს ამბობდა, მაგრამ ჩვენ ისე შევიყვარეთ ჩიტუნები, რომ მათი განთავისუფლება გვეძნელებოდა.

„ასე, ბიძია-ჩემო, სამი კვირა ვინახავდით ჩიტუნებს, სანამ ერთი უბედურება არ დაგვატყდა თავს.

„სუთმაბათს დღეს სწავლა არ გვექონდა და თავისუფლათ ვთამაშობდით. უცბათ გამოგვეცხადა ჩვენი მუსიკის მასწავლებელი ქალი, რომელიც ჩვეულებრივ ზარასკეობით მოდიოდა. ახლა რაღაც მოხვენებოდა და გაცხარებულ თამაშობის დროს მოულოდნელათ თავს დაგვეცა. გაკვეთილებიც კარგათ არ ვიცოდით, აბა რას გვიამებოდა! ეს კადევ არაფერი, ბიძია, რომ სსვა უბედურებაც თან არ მოჭეოლოდა. მასწავლებელ ქალს სასე ახალი ნაუვავილარი ჰქონდა. თურქე თავის მოწაფისაგან შეჭეოდა ვეავილი და ახლა ჩვენც გვითავაზა. რამდენიმე დღეს შემდეგ, ჩვენ ოთხივე ემაწვილებს გამოგვანდა ვეავილი.

„მართალია მძიმეთ და დიდხანს არ ვიყავით ავით, მაგრამ „აი, წამალი დალიეო, აი, გაფთხილდიო“ და ერთი თვე კარზე ცხვირი არ გამოგვაყოფინეს.

„აბა ბიძია, წარჩოიდგინე ერთი თვე ოთხ კედელშუა, როდესაც ფანჯრიდან მოჩანს: ჩვენი საქანელა, სათამაშობი, ძვენიერი ბაღი, ჭრელი ზეპელები, სეები სილით, რომელსედაც ვერ ავცოცდებოდით— ტუჩებს ვაცმაცურებდით და ბრანსი გვერეოდა.

„დედა კი, იცი, ნუკეშის ცემის მაკიერთ დაცინვით გვეუბნებოდა:

— „არ მესმის ჩემო ზატარებო რათა ხართ მოწეენილი, ოთახი მორთული გაქვთ ვეავილებით, ხის მწვანე

ტოტებით, ბლომით ბაღი და ალუბალი გაქვით და კიდევ კმაყოფილი არა ხარო. თქვენი ოთახი სწორეთ სამოთხეა.

„ამასვე ჰავლიკამ ნადვლიანათ შეჭყვირა: იქნება ნამდვილი სამოთხე იყოს, მაგრამ გვინდა რომ ამ სამოთხიდან გაგვეზროთ.

„გავიდა თუ არა ერთი თვე გაგვანთავისუფლეს. რა ბედნიერება და მხიარულება იყო ჩვენთვის ის დღე. არას დროს ბაღი ისე შეენივრათ არ გვჩვენებია, ხილი ასე გემრიელათ და ყვავილები ისე აყვავებული. გიჟებით დავრბოდით სეივნებში. ვკოტრიანლებით ბალახსე, აცოცდებოდით ხეებსე; ვსტუნობოდით, ვმღეროდით, ჩვენი მხიარულება უბოლოო იყო.

„მხოლოდ სადილობის დროს შემოვედით სახლში და ჩიტუნებს მოუტანეთ ჭიები, ბალახები და ყვავილები, მაგრამ რამდენათაც ჩვენ მხიარულათ ვიყავით ისინი ერთი-ორათ მოწვენილათ გვეჩვენენ. თითქოს გვავედრიდენ ჩვენ მხიარულებას და ისე ნადვლიანათ შემოგვცქეროდენ, რომ მე გული ცუდათ გამისდა... თუძვა ვიცოდი, რომ დიდ შფოთს გამოიწვევს, მაგრამ მანც გავბედე და ვთქვი: ეს ჩიტუნები, რომ ტყვეობიდან გავანთავისუფლოთ, რა კარგი იქნება.

— ეოჩაღ მარყო! — წამოიძახა ბიძამ და გულში ჩაიკრა.

— „მოიცა, მოიცა, შეიტყე მერე რა მოხდა, ჰავლიკამ ბუსღუნნი დაწყო: — ეგ რა ტყვეობაა — თქვა იძან — ვაფაზა ყვავილებით და ფოთლებით შემკულია.

„ამასვე ლისიკომაც სმა ამოიღო და დადებისგან გაკონილი სიტყვები გაიმეორა: ტყვეობა არას დროს კარ-

კი არ იქნება, თუნდ ოქროში ჩასვა და თუნდ ძვირფას ქვაში. მაგათ ცის ქვეშ უფრო უჩვეუნიათ ვიდრე რკინის გალიაში.

— რა რკინის გალიაა, — თქვა ვახომ. რკინის ჩხირები ისე წმინდაა, რომ არც კი ჩანს და ჭაერი ბლომათ შედის. — მართალია, ჩვენ არაფრით უნდა გვეჩვენებოდეს — უმასუსა ლიხიკომ — მაგრამ იმათთვის კი ცისება, რადგან გატეხა არ შეუძლიანთ, მე ჩემ დის მხარეს დავიჭერ. — მაშ სმა მოვერიფოთ — დაიძახა ჰავლიკამ, — დავეწროთ ქაღალდზე „ჭო“ თუ „არა“, დავეცოთ, ჩავეაროთ ქუდში და მერე ვის მხარესედაც მეტი სმა იქნება, ის გაიმარჯვებს.

„მე ამაზე სმა არ ამოვიღე, სომ იცი ბიძია, რომ ჰავლიკას უეგარს დიდების წაბაძვა. მართლაც ეველამ დავეწრეთ ჩვენი სურვილი ქაღალდის ნაკუწებსზე და მერე მე სმა ძალდა წავიკითხე. ჰირველ ქაღალდზე ეწერა შემდეგი: „რადგან ეს ორი ჩიტი ერთმანეთს არ ეკარებიან ორივე ერთ შამფურზე წამოვაცვათ, მაშინ დამეკობრდებიან“. მე-ორეზე აი რა ეწერა: „კარგა იქნება ორივე შევწვათ და შევჭამოთ“. — ლიხიკოს და მე ძალიან გვეჯავრა. ეს იყო ჰავლიკას და ვასოს დაწერილი, ძმები ყოველთვის გულქვანი არიან. ლიხიკოს დავეწრა შემდეგი: „ჩიტებს ახლავ ვე გაუღოთ სატუსადო“! ჩემ ქაღალდზე კი, მხოლოდ ერთი სიტყვა ეწერა: „გაზანთავისუფლოთ“.

„ჰავლიკა და ვასო სმინლათ ამფოთდენ უნდობათ თავიანთი გაეტანათ, მაგრამ ჩვენ უფროსები ვიყავით და ჩვენი სურვილი ავასრულეთ. ლიხიკომ გააღო გალიის კარი, ფრთხილათ აიყვანა ხელში „ძალხასა“, ალერსით

გადაჭკოცნა და მიიკრა გულში. მე „ნაცარა“ ავიყვანე, ეს უფრო მიეგარდა, საბრალოს გული უკანკალებდა, იბუზებოდა, შიშით ხელში მიქრებოდა, რომ მძიერი არ გემესტუმრებია მარცვლებს ჰირში ვუდებდი, მერე ფრთებსზე ხელი გადავუსვი, ერთი ვაკოცე და დავსვი ღია ფანჯარაში, სადაც ღიზიკოსაც მალხაზა დაესვა.

„ეს საწყალი ჩიტუნები ისე დასუსტებულიყვენ, რომ ერთს წამს კვეკონა გაფრენას ვეღარ შეძლებდენ, მაგრამ სისარულისაგან ფთებს ძალა მიეცა და მსიარულათ

გაეშურენ. დიდხან თვალი არ მოგვიძორებია. თან-და-თან ზატარათ მოჩამდენ. ბოლოს ორ შავ წერტილსდა ვხედავდით და ისიც ჩვენმა დიდმა ვერხვმა მიძალა. ლიხიკო ტირიდა, ჰაულიკას და ვასოს თვალები ცრემლებით სავსე ჰქონდათ. იმათაც ჩვენსე ნაკლებ არ ტკიოდათ გული, მხოლოთ არ უნდოდათ, რომ სხვებს ენახათ, რადგან კაცის ტირილი, ამბობენ, სირცხვილიაო. მე ისე შეწუსებულ ტირილით მოვძორდი ფანჯარას, რომ რატასაც წამოვკარ ფეხი და ვიტკინე. დღეს, ვეკლავ რომ სასეირნოთ წავიდა, მე ერთი ორათ უფრო მოწეენილი ვიყავი, მაგრამ ბიძია, შენ რომ ცნახე ახლა გავძნია რული. ამ დროს მოისმა ემაწვილების კიყინა: ბიძია მოსულა, ბიძია! და ვეკლავ გარს მოეხვია თავიანთ საუვარელ ბიძიას.

ან. თ. წ-- ის.

ზ ლ ა კ ა რ ი

(წარმოდგენილი დ. გიორგობიანიისაგან)

ყო და არა იყორა, ღვთის უკეთესი რა იქნებოდა, — იყო ერთი მეფე. იმასა ჰყავდა ერთი მღვდელი. მეფეს ძალიან უყვარდა ქეიფი და ღროს გატარება. ამისათვის მღვდელს ყოველ ღღეს უსაყვედურებდა და ჰკიცხავდა მის საქციელსი — მეფეს მთელი ქვეყანა აბარიაო, იგი თავის-თავის დაკმაყოფილებაზე კი არა ხალხის ავ-კარგიანობაზე უნდა ზრუნავდესო, — ეუბნებოდა მეფეს მღვდელი. მაგრამ მეფე თავისას არ იშლიდა და ცდილობდა ასეთი თავის ჰკუთის დამრიგებელი თავიდან მოეშორებია. ერთხელ მოიხმო მეფემ მღვდელი და ასე უთხრა:

— სამ კითხვას მოგცემ და სამი ღღის ვადას გაძღვე; თუ ამ სამი ღღის განმავლობაში სამივე არ ავიხსნია თავს მოგჰკრიო. პირველი, — უნდა გამიგო რამსიშორეს არის ცა ხმელეთზე; მეორე, — რა მაქვს მე გულში და მესამეც ისა, რომ მთელი ზღვა უნდა დალიო. წადი!

გულ-შემოყრილი მღვდელი გარეთ გამოვიდა. საშველი არსაიდან იყო. ღღეს თუ ხვალ იგი სიკვდილს მოელოდა. უცბათ წინ ბებერი კაცი შემოხვდა.

— შენდობა, მამაო! — მიეგება მოხუცი მღვდელს.

— გაკუთხოხ უფალმა! — გადასახა ჯვარი მღვდელმა.

— რას ჩაფიქრებულხარ, მამაო, აგრე მწარეთ? — ჰკითხა მოხუცმა.

— ეჰ! შეილო, როგორ არ ჩაფიქრდე, ღღეს თუ ხვალ სიცოცხლეს უნდა გამოგეთხოვო! — და მღვდელმა მოხუცს ყველა ფერი უამბო.

— ნუ გეშინია, მამაო, მე გამოგიხსნი მაგ გაჭირვებისაგან. შენ

მხოლოდ მეფეს ერთი ტომარა ნართი გამომირთვი და სხვა მე ვიცი და ჩემა გამოცდილობამ.

მღვდელს ძლიერ გაეზარდა, და მეფეს ერთი ტომარა ნართი თხოვა. მოხუცმა ჩაიცვა მღვდლის ანაფორა, გაიკეთა იმისავეთ წვეერი, ეს ნართიანი ტომარაც ზურგზე წამოიკიდა და ასე ამ გვარათ მეფესთან გასწია.

—რა ჰქენი, ახსენი ჩემი კითხვები?—დაეკითხა მისვლისათანავე მეფე მოხუცს, რომელიც იმას მართლა მღვდელი ეგონა.

—კი შენი ჭირიმე, ღვთისა და თქვენის წყალობით, ავხსენი.

—აბა თქვი, დალიე ზღვა?

—დავლევე, ბატონო, თუ რომ, რაც იმაში წყლები ჩადის, შეაჩერებ და შიგ აღარ ჩაუშვებ.

მეფემ დამარცხებულივით თავი ძირს ჩაღუნა.

—კარგი! გაიგე რა მანძილია ცასა და ღედამიწას შუა?

—კი, ბატონო, გავიგე და აგერ ზომაც მოგიტანეთ—უჩვენა ტომარა—და თუ არა გჯერათ, თქვენ თითონ გაზომეთ და მაშინ დარწმუნდებით, რომ მე მართალი მითქვამს.

მეფემ მეორეთაც თავი ძირს ჩაღუნა.

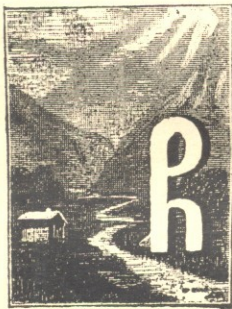
—ეთქვათ, ესეც ასეა. ამაზე რაღას იტყვი, —რას ვფიქრობ ახლა მე?

—თქვენ ახლა, ბატონო, იმასა ფიქრობთ თქვენს წინ მღვდელი იდგეს, მაგრამ მოტყუებული ბრძანდებით. ამასთანავე მოხუცმა წვეერი ჩამოიხსნა და ანაფორა გაიხადა.

მეფე გაწითლდა და სრულიათ დამარცხებული განშორდა.

პატარა კვირები

(ნამდვილი ამბავი პაპას ნამბობი.)

ემი პატარა ძმა, მიტრო, ძლიერ მშიშარა იყო. არც მე ვიყავი გულადი, მაგრამ მე მხოლოდ ყაჩაღებისა მეშინოდა, რომელნიც იმ ხანს ჩვენს ახლო ტყეში დათარეშობდნენ და გლეხებს კარცვაედნენ. ყაჩაღების ამბის გაგონებაზე მე და ჩემ ძმას შიშის კანკალი აგვიტანდა ხოლმე, ერთმანეთს მივეკუნჩხებოდით და ჩვენ მოხუც პაპას აღარა ეშორდებოდით. თუ ავსულებზე ან ჭინკებზე გავიგონებდით რასმე, ვიდრე დაგვაფიწყდებოდა დღისით ბელელში შესვლაც კი ვეღარ გაგვებედა, მარანში ღვინის ამოსატანათ როდგვასაქმებდნენ, განსაკუთრებით ღამე, მე და ჩემი ძმა ცივ უარს ვიტყვოდით ხოლმე. ჩვენ გაგონილი გვექონდა და გვახსოვდა, რომ მანე სულები და ჭინკები ბელლებში და მარნებში ბუდობდნენ. რათქმა უნდა ჩვენ უფროსებს, რომელთაგანაც ეს საშინელი ამბები გვესმოდა, ფიქრათაც არ მოსდიოდათ ჩვენი შიში. ჩემ ძმას, არა თუ ყაჩაღებისა, ან ჭინკებისა ეშინოდა, თავისა და ბაყაყის დანებავდაც კი საშინლათ დაიკვილებდა ხოლმე და გულ-გახეთქილი სახლში შემოვარდებოდა.

ერთხელ ყაჩაღებს ერთა ჩვენებური გლეხი გაეცარცვათ, ეწვალეზინათ და ისე გამოეშვათ. ეს ჩვენმა სოფლის ბიჭებმა გვიამბეს. მე და ჩემ ძმას ეს ამბავი დიდხანს ჩაგერჩა ფიქრში. ბანდისასვე სახლში შევძვევრით, კერის პირას დავსხედით და ერთათ მიხუტული, სულ განაბული ვუცდიდათ ჩვენ სახლობას; ესენი ამ დროს კარზე

პატარა გმირები

იყვენ ხალხში და გაცარცულ კაცს ალაპარაკებდნ თე-გადასაყალს. პაპაჩენს მოგვონებოდით და საჩქაროთ სახლისაკენ წამოსულიყო. იცოდა რომ მარტანი შიშით გაეჭრებოდით.

— ყმაწვილებო კი არ შემოშინდენ, შემოსვლისათანავე თქვა პაპაჩემმა.

— პაპა, სადა ხარო? ბნელაში მარტო დაერჩით, გვეშინია, შეგჩივლეთ მე და მიტრომ.

— სწორეთ თქვენ კი დაიჭერთ იმ ყაჩაღებსა!.. თქვენმა პატრონმაც უნდა თქვას შეილებსა ვზრდითო! თავისა და კალიისა გეშინიანთ. სწორედ უწინდელ ყმაწვილებს ჰკეცხართ, აი! ღმერთო დიდებულო! ასეთი გამოცვლა-ლა იქნება? დიდთ პატარამდე მშობრები შეიქენით, ერთმა ვიღაც ყაჩაღმა, თითქმის მთელს სოფელს შიშის ზარი დასცა. რაც მამები არიან, შეილებიც ისეთავე გამოვიდნენ. მე ვიცი იმ ორ ვაჟს ვგეანებით, უწინდელ დროს რომ თავი იხსნეს მტრისაგანო. ჩვენ ცოტა არ იყოს შევერცხვა და იმავ დროს ყმაწვილური შიში ყმაწვილურ ცნობის მოყვარეობათ გვექცა.

ჩოხას ორივე კალთებზე მოგებლაუჭეთ და შევეთხოვეთ ეამბნა ჩვენთვის, ორი ყმაწვილის თე-გადასაყალი. პაპამ ისმინა ჩვენი თხოვნა მოგვისხა გარშემო კერის პირას და დაიწყო:

„უწინდელ დროში, როცა თათრები შემოგვესიენ, გურიაში დიდი ამბები ხდებოდა. მეტადრე დიდი ვაება გამოიარეს თათრების მომიჯნე გურულებმა. არც დიდრონებს და არც ყმაწვილებს მათგან მოსვენება არა ჰქონდათ. აი, თქვენისთანა უსუსურებს იტაცებდენ, გადაჰყავდათ შორს ქვეყნებში და იქ საქონლის ფასათა ჰყიდდენ.

იმ დროს სოფელ ვაკიჯვარში ცხოვრობდა გლეხი სიმონა თავისი ორი ვაჟით; ერთს ერქვა გრიგოლა და მეორეს მიქელი. უფროსი, გრიგოლა, თოთხმეტი წლისა იყო და უმცროსი მიქელა ათისა. ამ ყმაწვილებს მოხუცი პაპაცა ჰყვანდათ, სახელათ დემეტრე. ერთხელ ესენი კარგა დაშორებულ ყანაში, ბოხვის საზოგადოებაში, სამუშაოთ წავიდნ. იმ ყანის დაახლოებით ხშირი ტყე გეპალაური მოჩანდა. როცა ყმაწვილები მუშაობით დაილაღენ მამამ ტყის პირათ ხის ტოტების ქოხში წაიყვანა საჩრდილოთ. პაპა ყანაში დარჩა. გეპალაურის ტყეში მაშინ ბევრი თათრის თული თავს იფარავდა. ესენი რომ მიუახლოედნ ხის ტოტების ქოხს ოთხი თავით ეფხამდე შეიარაღებული თათარი გამოჩნდა და ამათკენ გამოსწიეს.

ყმაწვილებს შეეშინდათ, მამამ თუმცა კარგათ იცოდა რაც მოელოდა, მაგრამ ყმაწვილები მაინც ანუგეშა. „ჩვენ არას გვერჩიანო“ იარალი არა ჰქონდათ-რა, თითო თოხი ეჭირათ ხელში. ამ დროს მიუახლოვდნენ თათრები ჩვენ მუშებს. ცბიერი თათრები ჯერ მიესალმენ, და როცა შევნიერ ყმაწვილებს დააკვირდნენ, მათი მოტაცვა და გაყიდვა განიზრახეს. ორი თათარი მამას მისცვიფდნენ, მაგრათ შებოქეს და პირზე ხელები მიაფარეს, რომ არ დაეყვირათ და ორმა კი ყმაწვილები მოიტაცეს და ტყისკენ გააქანეს. საბრალო მამა ორი თათრის ხელში ფართხალობდა და შეილებასაკენ მიიწევდა, მაგრამ ერთი ორთან ვერას გახდა. ბოლოს მაინც მოიკრიბა ძალა, გაიბრძოლა და თათრებს გაუსწლტა ხელიდან; მოიტაცა თოხი და ტყისკენ გაიქანა, მაგრამ იელვა ბაშოხა ხანჯალმა და გაჰყვირა გული საბრალო მამას. საცოდავი უკანასკნელი შეილებისაკენ გაიყურებოდა და სულ ამომავალი უცქერდა თათრებს, როგორ ძალით მიათრევდნენ მის ორ გერიტს, ორ თვალის ჩინს. ბოლოს სული განუტევა, უკანასკნელი მისი სიტყვები „გრიგოლა და მიქელა“ იყო. პაპას რომ ყმაწვილების ყვირილი მოესმა, თოხი მხარზე გაიდო და საჩქაროთ ტყისკენ გაექანა. გზაზე თავის შეილის უსულლო გვამს წააწყდა. საბრალო კინალამ ჰკუპაზე შეიშალა, მორთო გულსაკლავი მოთქმა-გოდება. ამ ვაების დროს ერთი კიდევ შემოესმა მოქანცული, ნატანჯი შეილი-შეილების გულ-ამოსკენილი ძახილი. — ცოცხლებს, ცოცხლებს მივეშველო! წამოიძახა მრავალ-გაჭირების მნახველმა და გამოცდილმა პაპამ, ვაჟკაცური სისწრაფით წამოხტა ფეხზე და თოხ მოღერებული გაექანა იქითკენ, საიდანაც ხმა მოესმა. — მალე დაეწია გამწარებული მოხუცი თათრებს, დაუჩოქა წინ და ევედრებოდა: „მოწყალეა მოიღეთ, დამიბრუნეთ ჩემი ორი შეილი-შეილი, მაკმარეთ შეილის მოკვლაო“, მაგრამ მისმა ევედრებამ გულ-ქვა მტერს გული ვერ მოულობო! მის თვალ წინ იმის საყვარელ შეილი-შეილებს ჩირგვნარზე და კლდე-ღრეზე მიათრევდნენ. მოხუცმა ეღარ გაძლო, მოუღერა თათრებს თოხი და დაიძახა: ცოცხლის თავით არ დაგანებებთ, არა! მაგრამ უღონო პაპა რას განდებოდა ამ ყაჩაღებთან. ესეც შეუბრალებლათ გამოასალმეს წუთისოფელს. ერთი დღის სიარულს შემდეგ, ტყვე-ყმაწვილები აჭარას „ქორის ბუდის“ ტყეში გადაიყვანეს. თურმე ამ თათრებს განზრახვა ჰქონდათ გაეყიდნათ სტამბოლში და წასაყვანათ მოვაჭრეები ამ

ზატარა გმირები

ადგილას დაიბარეს. ძალზე მოქანცულ თულებს ჩაეძინათ. ყმაწვილები ხელ-ფეხ შეკრული ერთმანეთის დაშორებით მიაწვინეს ხეებ ქვეშ. თქვენც მოისვენეთო! მათი გაქცევა თათრებს არ აფიქრებდა, რადგან ხელფეხი მაგრათ ჰქონდათ შებოჭვილი და ტყეც ხშირი და გაუალი იყო. როდესაც თათრები ღრმა ძილს მიეცენ უფროსი ძმა უნცროსთან რის ვაი-ვაგლახით მიჩოჩდა, კბილით გაუხსნა ხელების თოკის კვანჭი, მერე უნცროსმა უფროსს გაუხსნა; შემდეგ ფეხების თოკიც შეიხსნეს და გაქცევა დააპირეს, მაგრამ ერთი გზის მეტი არ იცოდნენ, რომელზედაც თათრებმა გამოატარეს. უფროსმა გაიფიქრა: ვაი თუ დაგვედევნონ და ისევე დაგვიჭირონო. გრიგოლა თუმცა თოთხმეტი წლისა იყო, მაგრამ თოფისა და დამბაჩის ხმარება კარგი იცოდა. ყმაწვილები მივიდნენ ჩუმათ და ორი ყმა ამოაძრეს ღრმათ მძინარე თათრებს, შემდეგ იქვე ხეზე ჩამოკიდული დამბაჩები აიღეს და ფეხაკრეფით მიეპარენ თათრებს. გრიგოლამ ერთი დამბაჩა მიქელას მისცა. ჩახმანზე ხელი მოაკიდინა და უთხრა: „რომელიც პირველათ გამოიღვიძებს ან გულში ან შუბლში ესროლიეო.“ გრიგოლამ თვალის დახამხამებაზე ჩასცა ყამი პირველ თათარს, შემდეგ მეორეს მიუახლოვდა და აგრეთვე დღე დააყენა, ბოლოს ძმას უთხრა: „დაუმიზნე ამ თათარს შუბლშიო; თითონ კი მეოთხე თათარს დაუმიზნე. იგრიალეს დამბაჩებმა და ორი თათარი იქვე გაბარგეს. მზა-ერ მწყურვალე ყმაწვილები გზას გაუდგენ, მაგრამ მალე ასცდნენ თავიანთ დახსომებულ გზას და უთავბოლოთ დაიწყეს ტყეში ხეტიალი. ცოტა ხანს შემდეგ დანიშნულ ალაგას ვაჭარი თათრებიც გაჩნდნენ, რომელთაც ყმაწვილების ყიდვა უნდოდათ, მაგრამ ყმაწვილების ნაცვლათ მკედარი თათრები დახვდათ, მიხვდნენ რაშიაც იყო საქმე და ყმაწვილების ძებნას შეუდგნენ.

ამავე დროს ვაკი-ჯვარელები გაცხარებული დაეძებდნენ საწყალ ბავშვებს. მაგრამ კვალსაც კი ვერ მიაგნეს. ბოლოს გასწიეს აჭარის მთებისაკენ სწორედ იმ გზაზე, რომელზედაც ჩვენი ბავშვები გაატარეს. გამოცდილებით იცოდნენ, რომ თულებს (ყაჩაღებს) ამ გზით მიჰყავდათ მოტაცებული ტყვეები. გზაზე მოვაჭრე თათრებს შეხვდნენ, რომლებმაც, სალამს შემდეგ ბავშვები იკითხეს. ვაკი-ჯვარელი გურულები მიხვდნენ, რომელ ყმაწვილებსაც დაეძებდნენ ესენი და თოფები დაუმიზნეს, მაგრამ თათრები ტყეში გადაცვიდნენ და მიეფარნენ. ბევრის ძებნის შემდეგ გურულები სოფელშივე დაბრუნდნენ

და ამით გამწარებულ დედას მწუხარება გაუორკვეცეს. გზა დაბნეული ყმაწვილები ტყის ხილით და ცივი წყლით ირჩენდნენ თავს. ერთ დღეს პატარა მდინარეს წააწყდნენ. ვილასაც ჰკითხეს ამ წყლის სახელი და იმათ ბედზე ეს მათი საყვარელი მდინარე ნატანები გამოდგა. აჰყვენ ამ წყლის ნაპირას და ბოლოს თავის სოფელს მიახწიეს.

შვილების დამკარგავი დედა—ამდროს მდულარე ცრემლს აფრქევდა და გულსაკლავ გოდებას მოთქვამდა. ყმაწვილებს შორიდანვე მოესმათ დედის მოთქმა, რომელიც მათ სახელს იხსენიებდა. ყმაწვილები საჩქაროთ გაექანენ დედისკენ, ყელზე შემოექნენ და შესძახეს: დედა, აქა ვართ, მოგივედითო! მშობელს სინარულით გული შეუღონდა, სოფლის მანდილოსნებმა წყლით ძლიეს მოაბრუნეს. გახარებული დედა თავის შვილებს ენგეოდა, ჰკოცნიდა, იცინოდა, ტიროდა. მთელი სოფელი შეიკრიბა და ათას კითხვებს აძლევდნენ პატარა გმირებს. თქვენკი, ჩემო გერიტებო, კურდღლის ბაჭიას მაგონებთ ფოთლების შრიალისა რომ ეშინია. იმ ორი ყმაწვილის მოდგმა დღესაც არის სოფელ ვაკი-ჯვარში.“

მას შემდეგ, მე და ჩემ ძმას, აღარაფრისა გვეშინოდა, გარდა ჭინკებისა და ავი სულებისა. როდესაც სკოლაში მიგვიყვანეს სოფლის მასწავლებელმა აგეხსნა, რომ ჭინკები და აესულები ქვეყანაზე არ არსებობენო, მაშინ იმათი შიშიც გაგვიქრა.

ქ. გუგუქ.

ლოკოკინა

(თარგმანი გერმან-კავკასიურიდან.)

ანამამს თუ არა გასაფხულის წვიმა მიწას, მაშინვე აქეთ იქიდან გამოცოცდებიან სოლმე ლოკოკინები. აი აქ შავი და მოყვითალო, თითის სიგძე ლოკოკინა მიცოცავს ღობესე და ლორწო გზას სტოვებს; აი იქ ჰატარა სამანწკიანი ლოკოკინა ცოცდება წიფლის ხესე მწვანე ფოთლების საძებნელათ; დეღეებშიაც დაცურავენ მრავალი მოძაუ-მოუომრალი ლოკოკინები. რისკან მოხდება, რომ სოკ ლოკოკინას არა აქვს თავსაფარი, სადაც გაჭირვების დროს შეუძლია დაი-

ძალოს, როგორც სამანწკიანი ლოკოკინები? შეიძლება მათაც ჭკონდათ სამანწკები, მაგრამ ბოროტი ცხოველების მეოხებით ახლა მოკლებულნი არიან. როგორც კეთილი კაცი სძირათ გამოეთხოვება სოლმე თავის სახლკარს ბოროტი მესობლის გამო—შეიძლება ისინიც ისე გამორეკეს თავიანთი სამანწკიდან! ან იქნება, როგორც ძელა მაჩვს აკდებს თავის ბუნაკიდან; ან ობობა, დაეცემა

მოძმე ობობას, იმარჯვებს და თავის მოპირდაპირეს სჭამს და ქსელს, თითონ ისაკუთრებს! ასეთივე უბედურება დაემართათ ჩვენ ჰატარა ლოკოკინებსაც? არა, ამათ არას დროს არ ჰქონიათ სახლი და არც მისი გაკეთება ცოდნიათ. მაშ საიდან მოულობენ ზოგიერთნი თავიანთ ჰატარა სახლებს? ამის შეტეობა ძალიან ადვილია. ბებერი სამანწკიანი ლოკოკინა დებს კვერცხებს ნედლ ბალახსე, კემდეგ მზე აცხელებს კვერცხებს და ამკვართ გამოიჩივებიან ჰატარა ლოკოკინები; ყოველი კვერცხიდან გამოვა თითო ლოკოკინა, სურგზე ჰაწაწკინტელა სახლით. სახლის საფუძველი თვით კვერცხშივა დადებული ბებერი ლოკოკინისაგან. ახალგაზდა იღებს სამანწკას დედისაგან, როგორც შემკვიდრობას. ლოკოკინა თან-და-თან იზდება და სახლიც მჭიდროვდება. ლოკოკინა აფაციცებს აქეთ იქით თავის ოთხ თვალს, რომელნიც მას თათებზე აქვს ორ კმელზე და ორ მოკლეზე. ბეჯითათ ათვალთვლებს საჭმელს და მიცოცავს ნამიან ბალახთან, ან ყვავილთან, თავის ჰატარა კბილებით წიწკინის ფოთლებს და შეექცევა; სხეულში საჭმელი მოეღვარე ლორწოთ გადიქცევა. ამ ლორწოს შემწეობით, ლოკოკინა ცოცვინდროს იმაგრებს თავს. ამ ლორწოთივე აფართოვებს იგი თავის ჰატარა სახლს, ამენებს რგოლებს ერთი — მეორეზე; სანამ საკმაოთ ფართოს არ გაიკეთებს არ ანებებს თავს. ლოკოკინა მიეგვანება ამ შემთხვევაში იმ მხნე მოსახლკარეს, რომელიც ახალ-ახალ სართულს ადგავს თავის სახლს, ან იმენებს ახალ შენობას, როდესაც სახლი დაუძველდება. როგორც სურთ მოძღვარი ანგრევს ძველი

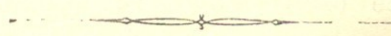
შენობის ბანს, რათა ახალი სართული დაადგას, ავრეთვე მუშაობს სოლმე ლოკოკინაც. გასაფხულს, როცა სახლის გაფართოება ეჭირება, გატეხს სამანწკის ჰირს—კარებს, რომელიც აცივებისას გაუკეთა თავის სახლს, და შემდეგ შეუდგება მის გაფართოებას.

შეჭმული ბალახი და ვეგვილები ლორწოთ იქცევა, ლორწო კი ხეჭუჭათა, ასე ლოკოკინა აშენებს თავის ზატარბ სახლს ბალახისა და ვეგვილებისაგან. ამას ვერვინ ვერ ჰხედავს და გარეგანი შესედულობითაც ვერვინ მიხვდება, თუ რისაგან არის სამანწკა გაკეთებული, ისე როგორც ძნელი გასაგებია ჩვენი ძვლების დაკვირვებით ზური და სორცი, რომლითაც ჩვენ ვსაზღოობთ, თუ როგორ გადაქცევიან ჩვენს სხეულში მაგარ ძვლებათ, სამანწკა ისეთსავე ძვლებს შეადგენს ლოკოკინისათვის, მას ზედ აქვს დაგრული და ვერც მოსცილდება. ლოკოკინა ძალიან ნელა მიცოცავს; შორს წასვლა არ შეუძლია, რადგან თან დააქვს თავის მძიმე სადგომი; მაგრამ სადაც უნდა წავიდეს, მანც თავის სახლშია. უკეთუ რამე ხიფათი შეემთხვას, ის მაშინვე თავის მაგარ სამანწკაში შეიკუმშება სოლმე, რომლის ვითელი და მოწითლო ზოლები და ლამაზი მოყვანილობა, შეენიერი სანახავია. ზოგიერთი ზღვის ლოკოკინების სამანწკები შესედულებით სხვა-დასხვა ნაირები არიან და ფერიც სხვა-დასხვა აქვთ: ჯიგრის, ოქროს და ან რომელიმე სადა ფერისანი, ზოლებით ან დაწინწკლულნი არიან, როგორც ვეფხის ტყავი. ზოგი მიეგვანება შაქრისაგან, გაკეთებულს, ზოგი ლითონისას, ზოგი კიდევ ფაიფურისას.

როდესაც შემოდგომა დადგება, ფოთლები გაცვივა ხე-

ებს და აცივდება, მაშინ ლოკოკინა ძეხნის ქვის კვერდით ხავსს ან ხავსთან მიწას, უკეთებს თავის სამანწკას ლორწოს კარს, მოეწეობა შიგ, ძერე ჩაიკეტს კარებს და იძინებს მთელი ზამთრობით. სშირათ ხდება, რომ ფრინველები ზოულობენ მძინარე ლოკოკინებს, სტეხენ სამანწკას ქვაზე და შიგ მეოფს ლოკოკინას ჭამენ. თუ ლოკოკინა ბებერია, ისეთ მაგარ კარს უკეთებს სამანწკას, რომ გასაფხულზე გატეხას ვეღარ შეძლებს ხოლმე, ამ შემთხვევაში თავის სახლი საფლავათ გადაექცევა, შიგ დარჩენილი ლოკოკინა ღჭება და იქიდან მღვრიე წელის მსგავსი სითხე გამოდის, რომელიც ან მიწაში ერევა და იქ მცენარეებს ჰკეებავს, ან ორთქლათ მიდის ღრუბელში, და შემდეგ ისევ მიწასე ეცემა — სურნელოვან ბალახსე. ასე ამ გვარათ ლოკოკინიდან ვვავილი ჩნდება. დაცარიელებული სამანწკები აქა იქ ჰქვრიან; მათში ჭიები და მწერები იმალებიან. სშირათ ბავშვები ჰკრეფავენ მათ და თამაშობენ; შიგ ბუსებს ამწევდევენ. ბოლოს სამანწკა იმსხვრევა და მიწას უერთდება. მისკან იკვებებიან მცენარეები. ასე, ვვავილები ანაზრდობენ ლოკოკინას მრავალფეროვანი სამანწკიანათ, დამხალ ლოკოკინისაგან და დამსხვრეულ სამანწკისაგან კი ისევ ვვავილები ჩნდებიან.

მისაკა.

გიშერა

გიშერა

გიშერა სშირათ ჩაცუცქედებოდა ქუჩის კარებში და გამკლელ-გამომკლელს უცქეროდა.

ყოველ დღე ერთ და იმავე დროს გაივლიდა ნახუქების გაბეიდავი და ისეთი სიმღერით დაიმახებდა „ვის უნდა გროძიანი ტკბილი ნახუქი“, რომ ყოველ მხრიდან გაჩნდებოდნენ ემაწვილები და ვიდულობდნენ.

მენახუქემ ერთხელ თვალი შეასწრო გიშერას, რომელიც შეცქეროდა მას და მისცა ნახუქი. ძაღლმა ძაღლობის ნიშნათ მიულაქუცა და შეჭამა.

მეორე დღეს, როდესაც მენახუქემ ჩამოიარა გიშერამ კიდევ გაუწვიდინა თათები, მაგრამ არა მიიღორა. ნახუქის ნაცვლათ მენახუქემ უჩვენა ძაღლს გროძი.

„მომეცი და მოგცემო“.

გიშერა მიუხვდა „სამაგიეროს მთხოვსო“, მიუბრუნდა თავის ჰატრონს, რომელიც ამ დროს იქვე კარებში იდგა და ლაქუცით, თითქოს ეუბნებოდა:

„გროში მომეცია!“

ზატრონმა მისცა გროში. გიშერამ ზირით წაუღო მენაზუქეს და სამაგეროთ მიიღო ნაზუქი.

ამას შემდეგ, ყოველ დღე, გამოჩნდებოდა თუ არა ქუჩაში მენაზუქე, გიშერა გარბოდა თავის ზატრონთან, დაუწევდა ისეთ ლაქუცს, რომ უსათუოთ ზატრონი მისცემდა გროშს. მერე ამ გროშს გიშერა გაცვლიდა ნაზუქსე.

ასე, გიშერა შეიქნა ერთი საუკეთესო მუშტარი მენაზუქესი.

მეფე და ბერი

(ფრანგულიდან)

დორს ჩვენგან, ერთ სასულამწიფოში კეთილი მეფე ცხოვრობდა. საღამო ჟამი იყო და მეფე სასახლის წინ იჯდა თურმე; გარშემო კარის კაცები და ახლობელი ზირები უდგენ.

გზათ ვიდაც ბერმა გამოიარა; ხელში გრძელი ყავარჯენი ეჭირა, სურჯსე სურჯინი ეკიდა. ბერი ცოტა ხნით შეჩერდა.

სასახლეში შესულას აზირებდა.

„ბერო, — მიაძახა ერთმა კარის კაცმა, — საითკენ მიხვალ?“

— ამ სასტუმროში ღამე უნდა გავათიო, — მიუგო ბერმა.

მეფე და ბერი

„ბერო, ეს სასტუმრო როდია, შენ გზას გაუღე, ის გირჩევენია!“

ამ ლაპარაკის გაგონებაზე მეფემ მოიხმო ბერი და წენარათ უთხრა: „ზატოისანო ბერო, ეს სასტუმრო არ არის, — ეს სახლი ჩემი სასახლეა; მე კი აქაური მეფე ვარ.“

ბერი არ შეკრთა: „ესლბა ეს მიბრძანეთ, ბატონო, ვის ეკუთვნოდბა ეს სასახლე ამ ორმოც-და-ათის წლის წინათ?“

— ზაზა ჩემს, მიუგო მეფემ.

„ზაზა თქვენის შემდეგ ვილას დარჩა?“

— მამა ჩემს.

„მამა თქვენის შემდეგ?“

— მე.

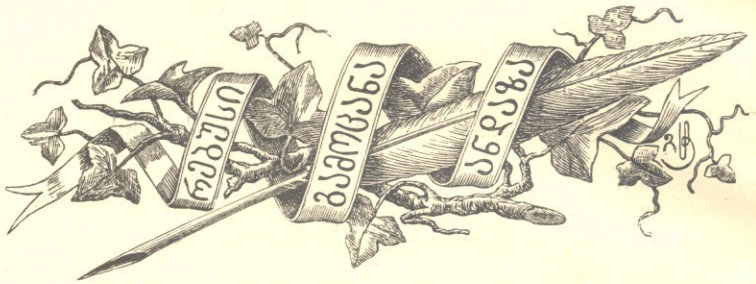
„თქვენ რომ გარდაიცვლებით, ვილასზე გადავა ეს სასახლე?“

— ჩემ შვილზე, მიუგო მეფემ.

„ბატონო, — შეჭვევირბ ბერძბ, — განბ ის სახლი, რომელსაც ზატრონი ასე ზედი-ზედ ეცვლება, სასტუმრო არ არის?“

მეფე ამ სიტყვების აზრს ჩახვდა: დიდიც და ზატარბც, მდიდარი და ღარიბიც, — ყველბ ამ ქვეყანასზე დროებით არის მოსული, — გაიფიქრა მეფემ, — და თავი ნამეტანი არბვინ არ უნდა გამოიდვას.

მეფემ დარიბ ბერს სელი მოჭკიდა, თავის სასახლეში შეიყვანბ, ჰური აჭამბ თავისთან და დასამინებლბთ შევნიერი ლოგინი გაუშლევენბ.

ა ნ დ ა ზ ე ბ ი

ფ.ნია აქეს, აქეს და მგელს შეაქამესო.

ცოტა სჯობიან ნახნაფი ბევრსა და ხარვეზიანსა,

ტირილითა და გლოვითა, მტერი არ შეიზინებს.

უგეარო ტირილი მკედარსაც ფეხებს გააქნეინებს.

კ ა მ ა ც ა ნ ე ბ ი

(შეკრებილი ანა ივლიცაშვილისა)

სახლი დაეღვი ხისა, არა ნაფოტისა,
 შედიან და გამოდიან ანგელოზნი ღეთისა.

ერთი ექიმი მოვიდა ინდურ ფანდურის გემითა,
 სისხლის კარავი დაიდგა, შიგ გორავს თავში ცემითა.

ერთი რამ არის საწყალი, მალლა გაუდის ცანცალი,
 ნეტაფი გამაგებინა, რა არის მისი საგზალი.

უსულოსა, უგულოსა, თავზე ცეცხლი უკიდია.

ანდაზები, გამოცანები და რებუსი 53

ხ ა ლ ხ უ რ ი

(წარმოდგენილი ნ. ბარნაბაშვილის მიერ)

არც მტკვარი, არცა არაგვი, არცა ცვარი დამიკლია
წყალი მისვამს ხე-კარძულა, მცხეთა ისე ამიგია;
დამიჭირეს მკლავი მომჭრეს,—რატომ კარგი ავიგია!

(წარმოდგენილი მ. ლელაშვილისაგან)

ერთი კაცი მოდიოდა, განგებ ქორივით ყიოდა.
ჩვენ მონადირე გვეკონა, თურმე სვიმონა ჰქეიოდა
თავში დაკრული ხანჯალი, შუბლზედა სისხლი სდიოდა,
ათასი თურქი მოეკლა, უომრობასა ჩიოდა.

სამათემატიკო გამოცანა

რომ კედებოდა მამამ შვილებს გადასცა 17 ცხენი და თან ან-
დერძათ დაუტოვა შემდეგი: უთუოთ ისე გაიყავით რომ უფროს
ერგოს ყველა ცხენების ნახევარი, მეორეს $\frac{1}{3}$ და მესამეს $\frac{1}{9}$. ძმები
ბევრს ცდილობდნენ აესრულებინათ მამის უკანასკნელი ნება, მაგრამ
ვერ მოახერხეს ისე გაყოფა და ვეჭილს მიმართეს. ვეჭილი ცხენით
მოვიდა; როცა გაიგო, რაში მდგომარეობდა საქმე, იმან გასაყოფ
ცხენებს თავისიცი მიუმატა და ასე გაჰყო: უფროსს მისცა 18 ცხენის
ნახევარი, ე. ი. 9 ცხენი. მეორეს— $\frac{1}{3}$ —6 ცხენი. და მესამეს— $\frac{1}{9}$
—2 ცხენი. $9+6+2=17$ ცხენი.—მეთვრამეტე ცხენზე ვეჭილი ისევე
შეჯდა და სახლში წაეიდა. რაში მდგომარეობდა მამის შეცდომა?

ბ კ რ ო ს ტ ი ხ ი

(წარმოდგენილი გოჩა ჯინაიშვილისაგან)

კაცსა ჩაგრულთთვის კვლავ უძგერს,
ლმობიერებით გულიო;
ოხრავს მოხუცი და ფიქრობს:

„რათა ვარ ბედით კრულიო“
თავს აქნევს, ამბობს:—„დაჟანგდა
ქართველთ ფარი და ხმალია
იგი მიწფოცებს სიცოცხლეს
ფიქრებმა მწარეთ ამრია“.

ან რალა საკვირველია
ნამდვილ კარგ დროის შეილია,
იდიდოს მისი სახელი;
ძე მღეთისავ დიდხანს გვიცოცხლე
ერთობით შეგთხოვთ ქართველნი.

შ ა რ ა დ ა

როს გაზატხული დადგება,
პირველათ მოფენს მინდორსა,
ჯერ არაფერი არ ყვავის
ის აყვავდება იმ დროსა;
მეორეს „ლასი“ შეადგენს,
ბოლოზე ბუზი აბია.
სახელათ მთასა ეკუთვნის
ზედ თოვლის ხალი აგია.

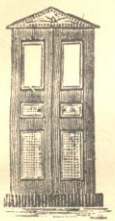
II.

პირველსა ტყეში შეხედები,
ქათმისა დიდი მტერია;
ბოლოს ადვილათ მიხედები,
თუმცა არ დამიწერია,
სიტყვის კვალს ყველგან შეხედები
სადაც კალმით გიწერია.

III.

პირველი ორი ასოა,
ბოლო ჭაობის ძირია,
მთელსა კი წერისთვის ხმარობ
ფასათ არ არის ძვირია.

რ ე ბ უ ს ი

გო

ქ

ი

ს

და
ად

ი

გა

რე

დავ

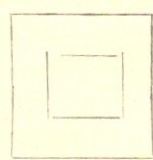
დმ

№ V გამოცანების ახსნა:

- 1) ქარი. 2) ჯორი. 3) მერცხალი.

ამოცანა:

აკროსტიხი: ილია ქავჭავაძე.

შარადა: მელა ძუა.

რებუსი: ყველა ფრინველის ხორცი არ იჭმევა.

შარადა და რებუსი ახსნეს: თელავის სამოქალაქო სასწავლებლის მოწაფეებმა სოლომონ გოშაძემ და იაკობ ლავაზიძემ.

ს ა რ ჩ ე ჯ ი

1895 წ. ყურნალ „ჯეჯილისა“

ლ ე ქ ს ე ბ ი	№	გვერდი
პატარა შალვა, — შიო ძღვიძელისა	1	3
ჩემი თხა, — აკაკისა	1	10
ახალი წელიწადი, — თ. კანდელაკისა	1	20
ზამთარი, — დ. ნინოწმინდელისა	1	32
ბაყაყი, — დუტუ მეგრელისა	1	46
გათენება, — მეტეხელ გლეხის ალექსი მიწნაშვილისა	2	3
არწივი და ყუევი, — ვაჟა-ფშაველასი	2	13
ილოს ოცნება, — შიო ძღვიძელისა	2	30
გაზაფხულის მზე, — დუტუ მეგრელისა	2	41
გლეხი ზ ანგელოზი (ეზოპიდ.), — მ. ლელაშვილისა	3	3
ბრძენი და მოწაფე, — დ. მაჩხანელისა	3	16
პატარა ანნა და მთევარე, — დ. ნინოწმინდელისა	3	26
ნანა, — შიო ძღვიძელისა	4	3
ქურდი და ძაღლი, (ეზოპიდან) — ზელაშვილისა	4	24
ხალხური (ჩაწერილი გ. წერეთელისა)	4	38
აი განედე ძირს ცისას, — გრ. პაპიძისა	5	3
პაპა საბა, — მაჩხანასი	5	21
ნუცა, — განდგილისა	6	3
ობოლი, — (ხალხური) აკაკისა	6	17

მ ო თ ხ რ ო ბ ე ბ ი	№	გვერდი
სახალწლო სურათები, — ელიკოსი	1	5
სამობაო საჩუქარი (თარგმანი) ა. წ — ისა	1	12
ერთი ჭირი მარგებელია, — ეკ. ვაბაშვილისა	1	22
ზაფხულის სიზმრები, — ვაჟა-ფშაველასი	1	33
იესო ქრისტე ზ გლახაკი (თარგმანი) ად. პანჩოვისა	1	36
ინდოელები საჩუქარი შობას (ფრანგუ.) ა. წ — ისა	1	40

ს ა რ ჩ ე ვ ი

	№	გვერდი
უცნაური მონადირე, — ჰაჭოტენ გოთუასი	2	5
მშრომელი, — თ. წაწიკაშვილისა	2	18
მამალი რას ყივის! — აკაკისა	2	26
ბაყაყი. (თარგმანი), — კოჭოტაძისა	2	42
„მოდი შეილო ჩემთანა“, — ა. ყუმიისთაყელისა	2	56
კინია, — ჰაჭოტენ გოთუასი	3	5
თოთოლას სიზმარი. — სილოვანისა	3	17
ტანისამოსი კაცს ხარისხს ვერ მოუმატებს, — (ფრანგულიდან), — ა. წ — ისა	3	28
მგელი ძაღლი და მელია, — ა. ზაწრუკისა	3	52
თითები — მისივე	3	58
„მარიამა კამეჩი“, — თ. წაწიკაშვილისა	4	5
ნატერის ახდენა, — ელიკოსი	4	20
ჩენი მტრედი, — თ. ასათიანისა	4	34
გულადი ელენე (ფრანგულიდან) ან. წ — ისა	4	56
პატარა მარო, — ელიკოსი	5	6
კოჭლი ბატი, — (რუსულიდან) ალ. ზაწრუკისა	5	13
საშინელი ღამე (ფრანგულიდან), — ელიკოსი	5	24
ფელამუში, — ჰაჭოტენ გოთუასი	5	29
გულწრფელი თედო (ფრანგულიდან)	5	58
მერცხლის ბუდე (თარგმანი), — ნინო ყიფიანისა	6	5
თეთრი ტრედი (თარგმანი), — ის. წ — შვილისა	6	19
პატარა მარიკოს ნამზობი (ფრანგულიდან) ან. წ — ისა	6	29
პატარა გმირები პაპას ნამზობი. — ქ. გეგომისა	6	40
მეფე და ბერი, — თ —	6	51
გიშერა, — ა. წ — ისა	6	49

ცხოველთა ცხოვრებიდან

ჭირაფი (თარგმანი) — ენუქიძისა	1	48
უზარ-მაზარი ცხოველები — ილიკოსი	3	48
ბუზი (თარგმანი), — კოჭოტაძისა	3	44
უზარ-მაზარი ცხოველები (გაგრძელება), — ილიკოსი	4	45
უზარ-მაზარი ცხოველები (სპილო) დასასრული — ილიკოსი	5	45

	№	გვერდი
პეველა (თარგმანი), —ან. ნა—სი	5	54
ლოკოკინა (გერმან ვაგნერიდან),—	6	45

ბუნების მეცნიერებიდან

პირველი ცნობები ბუნებაზე (პოლბერიდან)—ილიკოსი 1 . . .	51
პირველი ცნობები ბუნებაზე (პოლბერიდან)—ილიკოსი 2 . . .	41
როგორ დაფრინავს ადამიანი ჰაერის ბურთით —თ. შთაჯიშვილისა	2 . . . 53
წყარო, —ან. ნა—სი	5 . . . 50

საღმრთო ისტორიიდან

შობა ქრისტესი—გ. წყნეთლისა	1 . . . 56
--------------------------------------	------------

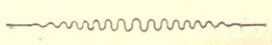
ზ ლ ა პ რ ე ბ ი

სიუ—ლიენ, —ა. ბაწნოვისა	2 . . . 58
პაატა (ქიზიყში გაგონილი)—გ. ბაკურტყისკელისა	2 . . . 35
კუზიანი ლიეუ (ჩინური ზღაპარი).	4 . . . 26
ზღაპარი	6 . . . 38

ბ ი ო გ რ ა ფ ი ა

თ. რაფ. ერისთავი.	5 . . . 42
---------------------------	------------

ანდაზები, გამოცანები, შაირი, ხალხური, ისტორიული აკრო-
 სტიხი, შარადა და რეზუსი ყოველ ნომრის ბოლოს არის ჩარ-
 თული.

გ ა ნ ც ხ ა ღ ე ბ ა ნ ც

XXVIII . ИЗД. О ПОДПИСКѢ на 1896 ГОДЪ. XXVIII Г. ИЗД. НА ЕЖЕМѢСЯЧНЫЙ

ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ ЖУРНАЛЪ ДЛЯ ДѢТЕЙ ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

„ДѢТСКОЕ ЧТЕНІЕ“

съ приложеніемъ „Педагогическаго Листка“
ДЛЯ РОДИТЕЛЕЙ И ВОСПИТАТЕЛЕЙ.

Въ 1896 году „ДѢТСКОЕ ЧТЕНІЕ“ вступило въ 28-й годъ своего существованія.

„ДѢТСКОЕ ЧТЕНІЕ“ одобрено Учебнымъ Комитетомъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по учрежденіямъ Императрицы Маріи, и Главнымъ Управленіемъ Военно-Учебныхъ Заведеній включено въ каталогъ книгъ для чтенія воспитанникамъ кадетскихъ корпусовъ; Учебнымъ Комитетомъ Министерства Народнаго Просвѣщенія одобрено для ученическихъ бібліотекъ среднихъ учебныхъ заведеній, городскихъ и уѣздныхъ училищъ.

При журналѣ „ДѢТСКОЕ ЧТЕНІЕ“ издается „ПЕДАГОГИЧЕСКІЙ ЛИСТОКЪ“, выходящій четыре раза въ годъ отдѣльными книжками отъ 3 до 5 листовъ. Большая часть статей „ПЕДАГОГИЧЕСКАГО ЛИСТКА“ посвящается домашнему воспитанію, элементарному обученію и разработкѣ вопросовъ о чтеніи дѣтей. Въ „ПЕДАГОГИЧЕСКОМЪ ЛИСТКѢ“ помѣщается периодическій указатель дѣтской и учебной литературы, содержащій въ себѣ краткое описаніе и разборъ вновь выходящихъ книгъ для дѣтей, учебниковъ, руководствъ и пособій для родителей, воспитателей и учителей.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА НА ГОДЪ:

Безъ доставки въ Москвѣ	5 Р.	Съ доставкою и пересылкою во всѣ города Россіи	6 Р.	За границу	8 Р.
----------------------------	-------------	---	-------------	------------	-------------

На полгода—3 руб., на четверть года — 1 руб. 50 коп. Допускается разсрочка по третямъ и полугодіямъ.

Подписка принимается въ конторѣ редакціи: (Москва, Тверская ул., д. Гиришмана, кр. 40), и во всѣхъ извѣстныхъ книжныхъ магазинахъ обѣихъ столицъ и главныхъ городовъ Россіи.

Издатель Я. В. Борисовъ.

Редакторъ П. В. Голяковский.

1896

(Пятидесятый годъ изданія).

„КАВКАЗЪ“

Редакторъ-издатель Ю. Н. МИЛЮТИНЪ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: Городская. Иногородная. Заграничная.

На 12 мѣсяцевъ	11 р. 50 к.	13 р.	18 р. 40 к.
” 6 ”	6 ” — ”	7 ”	10 ” — ”
” 3 ”	3 ” 50 ”	4 ”	6 ” — ”
” 2 ”	2 ” 50 ”	3 ”	— ” — ”
” 1 ”	1 ” 50 ”	1 ”	75 к. 2 ” — ”

Подписка принимается съ перваго числа каждаго мѣсяца на всѣ сроки отъ одного до двѣнадцати мѣсяцевъ.

Желающіе подписаться съ разсрочкою вносятъ 2 р. при подпискѣ и по 1 р. къ первому числу каждаго послѣдующаго мѣсяца до погашенія всего причитающагося платежа.

Плата за объявленія (со строки петита, или занимаемаго ею мѣста): На первыхъ страницахъ: вдвое. За большія или многократныя объявленія по соглашенію. За разсылку особыхъ приложеній 8 руб. съ тысячи.

Подписка и объявленія принимаются въ конторѣ „КАВКАЗА“. Тифлисъ, Дворцовая улица, домъ тиф. двор. зем. банка.

Частныя объявленія изъ С.-Петербурга, Москвы, Царства польскаго, Прибалтійскаго края и за границъ принимаются исключительно въ Центральной Конторѣ объявленій торговаго дома Л. и Э. Метцль и К^о въ Москвѣ (Мясницкая, домъ Спиридонова) и съ его отдѣленіи въ С.-Петербургѣ (Большая Морская, № 11).

ივერია

კამოვა 1896 წელსაც

იმავე პროგრამით, რომორც წინათ.

ფასი გაზეთისა:

12 თვით	10 მ.—კ	6 თვით	6 მ.—კ.
11 "	" 50 "	5 "	5 " 50 "
10 "	" 75 "	4 "	4 " 75 "
9 "	" — "	3 "	3 " 50 "
8 "	" 25 "	2 "	2 " 75 "
7 "	" 50 "	1 "	1 " 50 "

საზღვარ-გარეთ ეღირება 12 მანეთი მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ „ივერია“ მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან.

თუ ტფილისში დაბარებული გაზეთი გარეშე ადრესზე შეცვალა ვინმემ, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში 1 მ. ხოლო თუ ტფილისის გარეშე ხელის მომწერელი ერთის ადგილიდან მეორეში გადავიდა, უნდა წარმოგზავნოს 40 კ.

გამეათის დაბარება შეიძლება შემდეგი ადრესით:

ტ ფ ი ლ ი ს ი,

„ივერიის“ რედაქციას

ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

„ქართველთა შორის წება-კითხვის გამავ. საზ.“ კანცელარ.

სასახლის ქუჩ. ბანკის ქარვასლა

საფოსტო ადრესი.

ТИФЛИСЬ. Редакция „ИВЕРΙΑ“.

1896

„მოამბე“

თვიური ჟურნალი

(წელიწადი მესამე)

გამოვა უოველ თვის პირველ რიცხვებში იმავე პრინციპით

ფასი ჟურნალისა გაზაფხით:

1 წლით 6 თვით 3 თვით	რუსეთის დეკლარაციის ქაღალტებში.	10 მან.	6 მან.	4 მან.
სახელმწიფო გარეთ		13 მან.	7 მან.	5 მან.

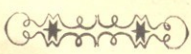
ვისაც წლიური ფასის ერთად შემოტანა ეძნე-
ლებათ, შეუძლიათ შემოიტანონ: 1 იანვრამდე — 4
მან., 1 აპრილამდე — 3 მ. და 1 სექტემბრამდე —
3 მან.

ხელის-მოწერა მიიღება ტფილისში,
ჟურნალ „მოამბის“ რედაქციაში, რომე-
ლიც იმყოფება ლორის-მელიქოვის ქუ-
ჩაზე № 13.

ქალაქ გარეთ მცხოვრებთათვის ადრესი: Тиф-
ლისь. Редакция „МОАМБЕ“.

ვინც წლიურ ფასს წინ-და-წინ შემოიტანს,
მიიღებს კვლევის ქართულს კალენდარს 1896 წ—სა

რედაქციამ მოსახერხებლად სცნო სოფლის
მღვდლებს, სოფლის მასწავლებლებს, ხელოსნებს და
მოწაფეებს ჟურნალი დაუთმოს რვა მანეთად წელიწად-
ში. ვისაც 8 მანეთის ერთად შემოტანა ეძნელება,
შეუძლიან პირველში ოთხი მანეთი შემოიტანოს და
ორ-ორი მანეთიც მარტში და აგვისტოში.

საქმწეილო ნახატებიანი ეუნახლი

„ჯ ე ჯ ი ლ ი“

წელიწადი მემვიდა

გამოვა 1896 წელს თვეში ერთხელ იმვე პროგრამით, როგორათაც აქამდის.

ქურნალში მონაწილეობის შილება აღგვითქვეს ყველა ჩვენში საუკეთესო მწერლებმა.

ქურნალი „ჯეჯილი“ თფილისში დატარებით ღირს—4 მან. ტფილისს გარეშე გაგზავნიტ 5 მან.

ცალკე ნომრის ფასი თფილისში არის 50 კაპ.

ხელისმოწერა შეიძლება მხოლოტ წლიტ და ნახეგარ წლიტ ხელისმოწერა მიიღება:

1) თბილისში—წერა-კითხვის საზოგადოების კანცელარიაში (Дворцовая ул., д. Зем. Банка № 102), „ქართულ სახალხო სამკითხველოში (д. зем. банка № 32) და თვით „ჯეჯილის“ რედაქციაში (Артиллер. ул. д. Тамамшева, возлѣ кадетскаго корпуса).

2) შუთაისში—მ. ბეჟანეიშვილთან, და თ. მთაეროშვილთან.

3) ბორში—ა. კალანდაძესთან.

4) ბათუმში—მ. ნიკოლაძის სააგენტოში და გერ. კალანდაძესთან.

5) თელავში—მ. ცისკარაშვილის აფთიაქში.

6) საჩხერაში—შარამან ჩხვიძესთან.

7) თიონეთში—ივ. ჩიბალაიშვილთან.

8) ყვირილაში—არაბიძის წიგნის მაღაზიაში.

9) ვიხაილოვში—ი. ფანცულაიასთან.

ფოსტის ადრესი: *Въ Тифлисѣ, въ редакцію грузинскаго дѣтскаго журнала „Джеджили“.*

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თუშანიშვილი-წერეთლისა